

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет біології, географії та екології
Кафедра географії та екології**

**РЕЗУЛЬТАТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА НОВИЙ
АДМНІСТРАТИВНО - ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ НА
РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ НА УРОКАХ ШКІЛЬНОЇ
ГЕОГРАФІЇ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

**Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

Виконала: здобувачка 2 курсу 05-214М групи

Спеціальності: 014 Середня освіта

Спеціалізації: 014.07 Географія

Освітньо-професійної програми

«Середня освіта (Географія)»

Шмагель Ольга Валеріївна

Керівник: д.геогр.н., професор. Пилипенко І.О.

Рецензент: доцент Київського національного

університету імені Тараса Шевченка Мельничук А.Л.

Херсон - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	6
1.1 Сучасний стан районів в умовах нового процесу «укрупнення райо...	
1.2 Коротка характеристика новоутворених районів Миколаївської об...	
1.3 Порівняльна характеристика об'єднаних територіальних громад М...	
РОЗДІЛ 2. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ НОВОВЕДЕННОГО ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ «УКРУПНЕННЯ РАЙОНІВ».....	38
2.1 Стратегічний план розвитку нових районів Миколаївській області на 2021 - 2022 рік.....	38
2.2 Суспільно – географічні особливості та умови об'єднаних територіальних громад під час впровадження процесу «укрупнення районів».....	41
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ.	48
3.1 Використання та забезпечення технології для візуалізації результатів децентралізації на уроках географії створення географічної карти за допомогою програми «Google Earth Pro».....	48
3.2 Конспект уроку для учнів 8 класу з теми «Історичні та регіональні особливості зміни адміністративно - територіального устрою України».....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63

ВСТУП

Актуальність дослідження. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні, що відбувалася 5 років поспіль, призвела до того, що станом на сьогоднішній день в нашій державі діють 136 районів (внаслідок нового процесу «укрупнення районів»), в які входять 1029 об'єднаних територіальних громад. Всі вони активно та ефективно функціонують. Миколаївська область є однією із тих, в якій об'єднання громад проходило досить інтенсивно. Отримані в результаті децентралізації в Миколаївському регіоні повноваження та ресурси органів місцевого самоврядування надали їм більше можливостей для розвитку територій, створення сучасної транспортної, житлово-комунальної, освітньої, медичної інфраструктури.

По динаміці об'єднання громад вже в 2017 році Миколаївської область входила у першу п'ятірку в Україні. Під час впровадження процесу «укрупнення районів» в Миколаївській області сформувалися 4 потужні райони, які включають 52 спроможні ОТГ. Але питання про процес розвитку територіальних громад в Миколаївській області залишається актуальним. Зокрема, важливо дослідити, які результати процесу реформування, які створюються умови для виникнення нових центрів економічної активності тощо.

Окрім того, результати дослідження можна використовувати в освітньому процесі як у закладах вищої освіти, так і на уроках шкільної географії в середніх та старших класах з використанням новітніх цифрових технологій, в якості мотиваційної наочності, що має на меті не лише навчальний характер, але і соціально-виховний.

Об'єктом дослідження є процес утворення районів та територіальних громад в Миколаївській області.

Предмет дослідження – результати децентралізації та новий адміністративно - територіальний устрій на регіональному рівні, можливості використання цих матеріалів в освітньому процесі з географії.

Метою роботи: є виявлення передумов і характерних особливостей формування, функціонування районів та об'єднаних територіальних громад в Миколаївській області внаслідок нового процесу «укрупнення районів», а також презентація можливостей використання цих матеріалів в освітньому процесі з географії.

Завдання:

- дослідити сучасний стан новоутворених районів в Миколаївській області;
- проаналізувати стратегічний план розвитку та утворення нових районів в Миколаївській області;
- визначити можливості і технологій візуалізації процесу децентралізації на регіональному рівні в освітньому процесі з географії;
- розробити методичні матеріали для забезпечення викладання теми «Історичні та регіональні особливості зміни адміністративно - територіального устрою Миколаївської області ».

Методи дослідження – описовий, метод типізації, метод аналізу і синтезу, порівняльно-географічний, статистичний методи. З методів педагогічних досліджень застосовано методи спостереження і вивчення позитивного педагогічного досвіду.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому що, отримані теоретичні результати дослідження, визначені можливості і технологій візуалізації процесу децентралізації на регіональному рівні за допомогою програми «Google Earth Pro» можна використовувати в освітньому процесі з географії у середніх та старших класах, а також у закладах вищої освіти.

Апробація результатів роботи. основні положення магістерської роботи обговорювались на Міжнародній науково-практичній конференції «Географічна наука та освіта:перспективи та інновації» (м.Переяслав – Хмельницький, 20-21 травня2021р.)За результатами дослідження опубліковано 1 статтю.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1.1 Сучасний стан районів в умовах нового процесу «укрупнення районів»

Необхідність розвитку нового адміністративно-територіального устрою України виникла ще у 1991 р., але зміни у територіальній організації влади були відкладені через більш гострі питання. У 1997 році Верховна Рада України у першому читанні прийняла Закон України «Про адміністративно - територіальний устрій України» [22], Президент неодноразово вносив свої поправки та зауваження, але до другого читання так і не дійшло. У 1998 році була схвалена нова Концепція адміністративної реформи [44], яка передбачала реформу адміністративно-територіального устрою. Розділ 4 «Територіальна система та система місцевого самоврядування» у частині 2 «Трансформація територіальної структури та системи місцевого самоврядування» прямо вказує на необхідність політики об'єднання малих територіальних громад, консолідації самоврядних адміністративно-територіальних одиниць.

Миколаївська область це адміністративно – територіальна одиниця, що знаходиться в складі України. Область була утворена 22 вересня 1937 року. Розташована на півдні України в нижній частині Південного Бугу. На півдні омивається Чорним морем, а також межує з такими областями: на заході з Одеською областю, на півночі з Кропивницькою областю, на сході з Херсонською та Дніпровською областю. В своєму адміністративно-територіальному

устрої область включає: 19 адміністративних центрів, 9 міст, 17 селищ міського типу, 821 сільських населених пунктів.

Найбільші міста: Первомайськ, Вознесенськ, Южноукраїнськ, Миколаїв. Адміністративний центр – Миколаїв. Чисельність населення — 1 млн. 262 тис. осіб, площа 24,5 тис. км².

Багато змін відбулось в історичному розрізі формування області, що призвели до утворення саме 19 адміністративних центрів. Вище також зазначено, що з 1937 року Одеська область була поділена на Миколаївську та Одеську область, згодом після утворення Кропивницької області та 13 районів було передано вже Миколаївській області. Через деякий час область втрачала значно свої території, зокрема 30 березня 1944 року була створена Херсонська область до якої відійшло 13 районів, також саме місто Херсон. На території області створювались все нові райони, інші припиняли своє існування. Тому з часом економіко – географічне положення території області, а також кордони значно змінювались.

Вже 17 лютого 1954 року 5 районів з Одеської області увійшли до складу Миколаївської області. Також було перейменовано значну кількість сіл та селищ міського типу. Згодом в 1962 - 1965 році почалось відновлення районів та укрупнення сіл та районів. Вже 17 лютого 1954 року 5 районів з Одеської області увійшли до складу Миколаївської області. Також було перейменовано значну кількість сіл та селищ міського типу. Згодом в 1962-1965 році почалось відновлення районів та укрупнення сіл та районів.

Тобто історично Миколаївська область та її становлення пов'язане із Херсонською, Кіровоградською, Одеською областями, що в своєму складі мають, вже раніше приєднанні райони, що були в складі Миколаївської області. Також зазначено, що область

була утворена значно раніше, аніж інші регіони України з якими вона межує.

В Україні загалом було 490 районів. Отже стільки ж районних рад та районних державних адміністрацій. Функціонал у всіх них був однаковий, однак навантаження дуже різнилося через різний розмір і кількість населення районів. Наприклад, в Україні було 6 районів з населенням до 10 тисяч людей, у 9 районах проживало більше 100 тисяч людей, у 3 районах – понад 150 тисяч. При однакових функціях – обсяг роботи різний. Також 26 районів були вже повністю покриті спроможними громадами, 173 райони на 50% і більше були покриті громадами. Переважна більшість повноважень перейшла саме до громад від органів влади районного рівня. Тобто система була не збалансована. Тому Уряд і Парламент мали вирішувати питання реорганізації влади на районному рівні. І зробити це необхідно було, як і планувалося, до чергових місцевих виборів, що пройдуть 25 жовтня 2020 року.

В дійсності, процес адміністративно-територіальної реформи в нашій державі полягає у створенні взаємопов'язаних реформ [42]:

- Реформування територіального устрою України;
- Адміністративна реформа – зміни відповідно до визначених мети та завдань системи державного управління, її інституційних апаратів, структур і організаційних інструментів, правових, фінансових та економічних основ роботи;
- Реформи місцевого самоврядування – зміни в системі організації та засадах діяльності органів місцевого самоврядування у вирішенні питань на місцевому рівні, задоволенні потреб громадян та територіальних громад у соціальних, комунальних, адміністративних та інших службах, соціальних-економічний розвиток населених пунктів, взаємопов'язаних груп населених пунктів та регіонів;

- Реорганізація відносин між органами місцевого самоврядування та органами державної влади.

«Управління на державному рівні в територіальних одиницях здійснюється: безпосередньо через центральні органи влади та їх територіальні одиниці (представництва Президента України з функціями контролю за дотриманням Конституції і законодавства України, реалізація в сфері державної стратегії та програм розвитку; територіальних управлінь, відомств, служб центрального уряду, державних органів і т. д.); шляхом делегування повноважень виконавчим органам місцевого самоврядування з відповідною матеріально-технічною і фінансовою підтримкою для реалізації делегованих повноважень» [16].

Результати політики повноцінної централізації влади в нашій країні наступні [18]:

- Значна залежність територій від центру;
- Низький рівень інвестиційної привабливості територій;
- Слабкість громад в плані інфраструктурному, фінансовому та кадровому;
- Деградація сіл;
- Важка демографічна ситуація;
- Низька якість державних послуг;
- Максимально низький рівень довіри до влади;
- Надзвичайно високий рівень корупції та проведення корупційних схем;
- Низька ефективність управлінських рішень.

В межах реформи децентралізації та територіальної організації влади в Україні стало необхідним повністю замінити структуру поділу територій. Тепер їх ділять на райони. І варто зауважити, що сформований рівень місцевого самоврядування продовжує набирати обертів і досить успішно працює. Підстави для спільного

представництва інтересів громад у сучасних районах нині звужуються, оскільки все більше об'єднаних територіальних громад охоплює територія районів. До прикладу, 18 районів вже повністю охоплені об'єднаними територіальними громадами, які беруть себе всі повноваження. А більше 70% українського населення живе за новим територіальним устроєм країни, тобто у громадах та великих містах[39].

Наразі в Україні створено 490 районів, а це означає, що кількість районних рад та обласних державних адміністрацій така ж. Всі вони функціонують однаково, проте різниці набувають ще більшого поширення через різне зростання територій районів та чисельності їхнього населення. Можемо навести приклад, «в Україні було 6 районів з населенням до 10 тисяч осіб, у 9 районах проживало понад 100 тисяч осіб, у 3-х районах – 150 тисяч. З тими ж функціями – обсяг робототехніки різниться. Подібним чином, 26 районів також більш імовірно охоплені громадами, а 173 райони складають 50% і більше, які будуть охоплені спроможними громадами. У переважній більшості важливе значення передається саме громадам органів влади на районному рівні. Тож спостерігаємо, що цей процес досить нерівномірний. Тому Уряд та парламент повинні вирішувати питання та проблеми реорганізації влади в обласному окрузі, тобто на районному рівні»[46].

Але, відомо, що 17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла постанову № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів». Згідно з цим документом, зараз в Україні 136 районів, а старі 490 округів були ліквідовані парламентом.

«Реорганізація районів розпочалася у грудні 2020 року, після того, як набув чинності закон про розмежування повноважень та ресурсів між районами та громадами. Очікувалося, що буде також перехідний період до середини 2021 року, щоб процес зміни

адміністративно-територіальних структур був максимально непомітним для людей, а якість та доступність послуг, що надаються на районному рівні, не зменшилася»[46].

Отже «укрупнення районів» – це процес створення нових районів на субрегіональному рівні, в областях України. «Райони створюються виключно задля зручності держави керувати своїми представництвами на місцях. Якщо ліквідувати районний рівень, 24 префекти просто фізично не зможуть дати ради з усіма актами громад, кількість яких в одній області може сягати 90. Таким чином ми приходимо до того, що префектів має бути більше. Крім цього, на районний рівень доцільно передати середню професійну освіту і, можливо, вторинну ланку охорони здоров'я. А ще питання координування органів державної влади, стратегування, розвитку тощо» – так висловився Голова підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Віталій Безгін.

Укрупнення районів – потреба, яка виникла через динамічний процес формування об'єднаних територіальних громад, відзначають експерти з питань децентралізації. Внаслідок процесу існуючі місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування втрачають підстави для здійснення визначених законом повноважень. Ці повноваження здійснюватимуться відповідними органами місцевого самоврядування утворених ОТГ.

Що стосується Миколаївської області, то згідно нової Постанови, вона поділилася на 4 райони: *Баштанський (140,5 тис.)*, *Вознесенський (182,5 тис.)*, *Миколаївський (656,3 тис.)* та *Первомайський (151,8 тис.)*.

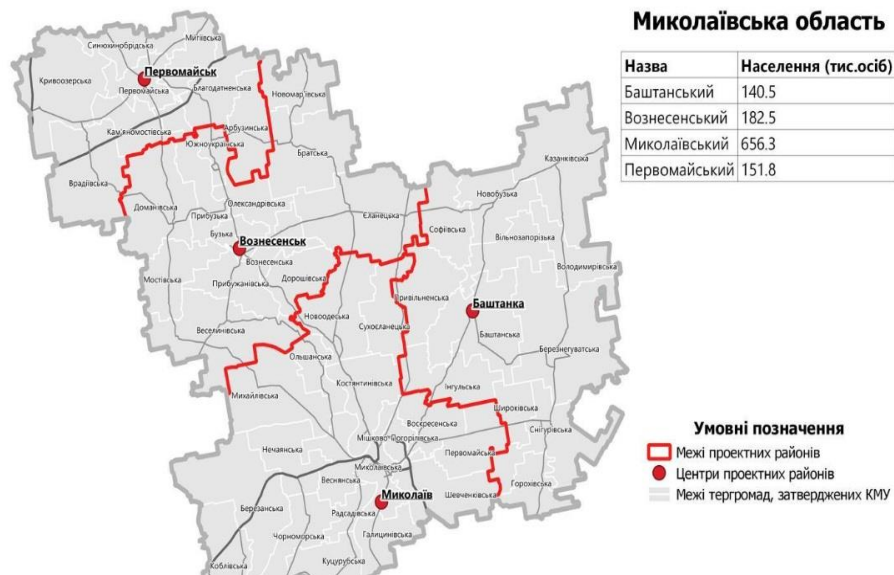

Рисунок 1.1 – Новоутворені райони Миколаївської області

«Райони створюються залежно від того, щоб державі було зручно та ефективно керувати своїми представниками на місцевому рівні. Якщо ми виключимо районний рівень, 24 префекти просто не можуть фізично впоратися з усіма активами громад, кількість яких в одній області може досягати 90. Тож, ми дійшли до висновку, що кількість цих префектів повинна бути значно більшою. Більш того, доцільно перенести середню професійну освіту та, можливо, середню медичну допомогу на районний рівень. І питання координації органів державної влади, стратегії, розвитку тощо» – так висловився Голова підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Віталій Безгін.

Розглянемо загальні відомості про сучасний стан районів в умовах нового процесу «укрупнення районів»:

Таблиця 1.1

Новий АТУ Миколаївської області (2021 р)

Район	Площа району	Кількість ОТГ	Кількість населених пунктів	Назви селищних та міських територіальних громад
Баштанський район м.Баштанка	6 000 км. кв.	12	279	Баштанська міська, Березнегуватська селищна, Вільнозапорізька сільська, Володимирівська сільська, Горохівська сільська, Інгульська сільська, Казанківська селищна, Новобузька міська, Привільненська сільська, Снігурівська міська, Софіївська сільська, Широківська селищна територіальні громади
Вознесенський район м. Вознесенськ	6 800 км. кв.	13	253	Братська селищна, Бузька сільська, Веселинівська селищна, Вознесенська міська, Доманівська селищна, Дорошівська сільська, Єланецька селищна, Мостівська сільська, Новомар'ївська сільська, Олександрівська селищна, Прибужанівська сільська, Прибузька сільська, Южноукраїнська міська територіальні громади
Миколаївський район м. Миколаїв	7440 км. кв.	19	238	Березанська селищна, Веснянська селищна, Воскресенська селищна, Галицинівська сільська, Коблівська сільська, Костянтинівська сільська, Куцурубська сільська, Миколаївська міська, Мішково-Погорілівська сільська, Нечаянська сільська, Новоодеська міська, Ольшанська селищна, Очаківська міська, Первомайська селищна, Радсадівська селищна, Степівська сільська, Сухоеланецька сільська, Чорноморська сільська, Шевченківська сільська терит.гр.

Продовження Табл.1.1

Район	Площа району	Кількість ОТГ	Кількість населених пунктів	Назви селищних та міських територіальних громад
Первомайський район м.Первомайськ	3800 км.кв.	8	140	Арбузинська селищна, Благодатненська сільська, Врадіївська селищна, Кам'яномостівська селищна, Кривоозерська селищна, Мигіївська сільська, Первомайська міська, Синюхинобрідська сільська територіальні громади

Районний бюджет збагачується:

- внаслідок надходжень від власних комунальних послуг (наприклад, ремонт доріг).
- За допомогою цільових державних субсидій (наприклад, на утримання середньої спеціальної освіти).
- через субсидії з обласного бюджету, які частково фінансують утримання адміністрації району.

Вважаємо доцільним провести чітке розмежування між повноваженнями сформованих об'єднаних територіальних громад та районів[42]:

Рисунок 1.2 – Повноваження районів

Згідно наведеного вище рисунка, стає зрозумілим, що основні сфери відповідальності районів – це втримання об’єктів спільної власності ТГ району, транспортна інфраструктура районного значення, забезпечення надання вторинної медичної допомоги та виховання та навчання дітей у школах-інтернатах загального профілю.

Рисунок 1.3 – Повноваження ОТГ

З наведеної вище інформації, бачимо, що спектр відповідальності об'єднаних територіальних громад набагато більший, адже він включає: місцевий економічний розвиток, планування розвитку території громади, розвиток культури, благоустрій території, житлово-комунальні послуги, середня дошкільна та позашкільна освіта тощо.

«Станом на 01 січня 2020 року чисельність наявного населення області становила 1 119,9 тис. осіб, у тому числі міське населення – 768,0 тис. осіб, сільське населення – 351,9 тис. осіб. В області спостерігається зменшення чисельності жителів, але разом з тим чисельність міського населення перевищує більше ніж вдвічі сільських жителів, що є першою передумовою з демографічної точки зору до урбанізації регіону» [51].

Більше 50% міських жителів проживають в обласному центрі – це близько 480,1 тис. осіб; на території Миколаївської області проживають люди 133 рінзних національностей, з яких представники слов'янського етносу складають 97,2 %.

«Найвищу заробітну плату отримують працівники підприємств міст обласного значення: Южноукраїнськ – 14997 грн, Миколаїв – 8337 грн, в значній мірі обумовлено зосередженням в цих містах переважної більшості промислових підприємств області» [47].

«Рівень середньомісячної заробітної плати у сільськогосподарських районах знаходиться у межах 65,9-82,6 % від середньообласного показника за 2018 рік, що обумовлено зосередженням у цих районах переважної більшості сільськогосподарських підприємств та сезонністю робіт на них. Найменша заробітна плата серед районів області спостерігалася у працівників ліквідованого Очаківського району (5377 грн), найбільша – ліквідованого Вітовського району (11293 грн)» [47].

«Мережа доріг загального користування Миколаївської області становить 4819,2 км, з яких: дороги державного значення - 1504,8 км, з них: міжнародні – 214,8 км, національні – 410,9 км, регіональні – 367,6 км, територіальні – 511,5 км; дороги місцевого значення – 3314,4 км, з них: обласні – 2669,4 км, районні – 645 км. До того ж, в області на автомобільних дорогах загального користування нараховується 261 мостів і шляхопроводів загальною протяжністю 6,7 тис. м, в їх числі 13 шляхопроводів протяжністю 0,7 тис. м» [47].

«Миколаївська область – це одна з п'яти областей України з найбільшими обсягами електроенергії та електропостачання, вона стоїть поряд із Запорізькою, Рівненською, Хмельницькою та Донецькою областями через розташування об'єктів Південноукраїнської АЕС на території області. Крім виробництва електроенергії в Миколаївській області, також активно функціонують 5 малих гідроелектростанцій, ПАТ

«Миколаївська ТЕЦ», вітрові та сонячні електростанції, окремі когенераційні установки тощо» [47].

«В останні роки загалом у мережі закладів охорони здоров'я України та регіону спостерігається дефіцит лікарів та медсестер, що не покривається щорічним випуском медичних навчальних закладів. Регіон працює над мінімізацією негативних економічних та соціальних наслідків гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом COVID-19» [47].

«Цілих 67 мобільних бригад для проведення заборів зразків біологічних матеріалів для пацієнтів з підозрою на COVID-19 в Миколаївській області було створено за Наказом управління охорони здоров'я облдержадміністрації від 27.03.2020 № 272-Л «Про посилення заходів щодо запобігання занесенню поширенню на території області випадків COVID-19 та організацію мобільних бригад» [47].

Рівень зайнятості, що сягає 58,1%, в Миколаївській області на 2 місці після Дніпропетровської, який сягає майже 58,7%. Цим самим вона випередила такі сильні області, як Херсонську, де рівень зайнятості сягає 57,5%, Одеську (з рівнем зайнятості 57,2%), і також Кіровоградську, де більше 54% жителів мають роботу, яка необхідна для прожитку.

«Згідно з національним рейтингом усіх регіонів щодо формування дієздатної об'єднаних територіальних громад у новому процесі «консолідації (укрупнення) районів», який проводить Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, станом на 2020 рік Миколаївська область займає почесне 10 місце місце, що на дві позиції гірше, ніж це було в минулому році, де регіон посідав 8 сходинку» [21].

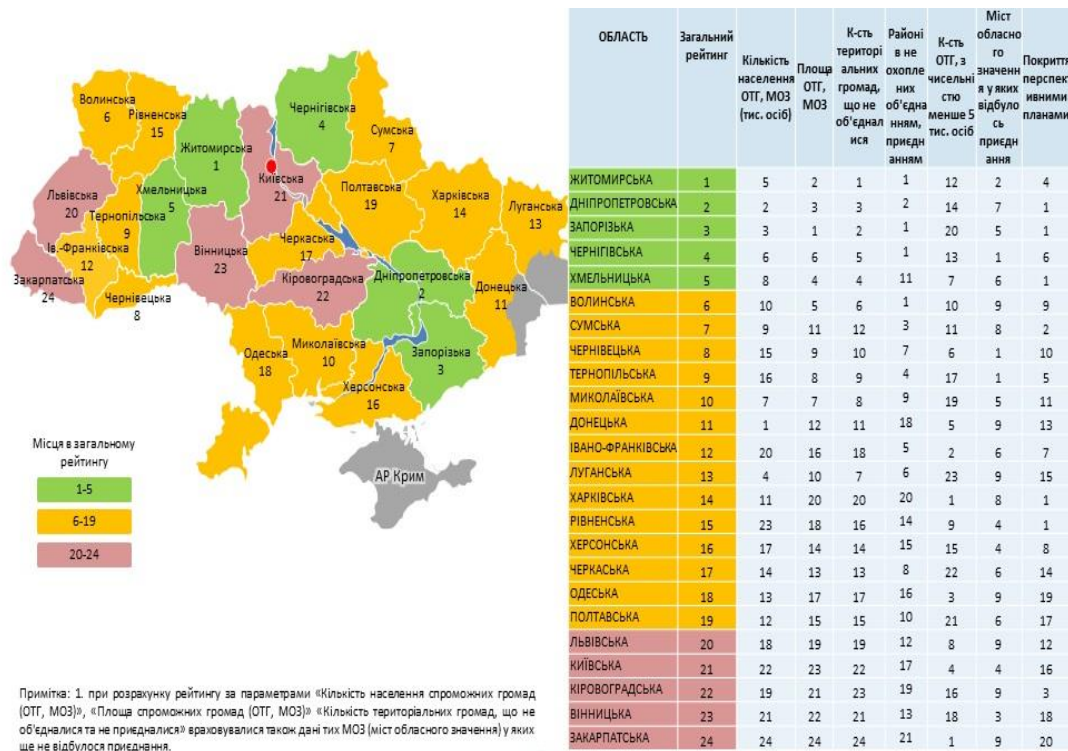

Рисунок 1.3 – Рейтинг областей щодо формування спроможних громад в умовах нового процесу «укрупнення районів».

Тож, таким чином, можемо зробити висновок, що дані результати свідчать про те, що жителі Миколаївської області повірили в реформу децентралізації, і активно прямують вперед до подальшого розвитку.

1.2 Коротка характеристика новостворених районів Миколаївської області

Вважаємо доцільним, коротко охарактеризувати новостворені райони (утворені внаслідок процесу «укрупнення районів») Миколаївської області:

Як вже було зазначено вище, одним із районів є – **Баштанський**, з адміністративним центром у місті Баштанка, існує та функціонує у складі наступних територій[31]:

Території Баштанського району

Баштанська міська
Березнегуватська селищна
Вільнозапорізька сільська
Казанківська селищна
Новобузька міська
Привільненська сільська
Снігурівська міська
Софіївська сільська
Широківська сільська

Складена автором за джерелом [31].

«Територія лежить у межах Чорноморської низовини, рельєф – низовинний, слабо розчленований, абсолютні позначки від 70 м у долинах річок до 100 м на півночі району. Головна річка Інгул (з притокою Громоклією) впадає в Бузький лиман Чорного моря, а малі річки пересихають влітку. Основний земельний фонд складається з південних чорноземів, перехідних до звичайних, південних малогумусних та південних засолених чорноземів, місцями – дерново-піщаних, у долинах річок-лучно-чорноземних ґрунтів»[3].

Що стосується автомобільних доріг, то таких з твердим покриттям майже 302 км, у тому числі дорога територіального значення Баштанка-Березнегувате, протяжність якої сягає майже 27 км, а також дорога державного та міжнародного значення Дніпро-Миколаїв з протяжністю трохи більше 47 км [3].

У районі 60 населених пунктів, де майже 41 тис. жителів, з яких – 14 тис. це населення, яке проживає у містах, а більше 90% усього населення району – це, звісно, українці, і майже 5% – за національністю росіяни. Також тут проживають багато інших національностей, такі як

молдовани, євреї, поляки, білоруси тощо, чисельність яких сягає 5,4%[4].

Вознесенський район, з адміністративним центром у місті Вознесенськ, існує та функціонує у складі наступних територій[31]:

Таблиця 1.3

Території Вознесенського району

Братська селищна
Бузька сільська
Веселинівська селищна
Вознесенська міська
Доманівська селищна
Дорошівська сільська
Єланецька селищна
Мостівська сільська
Новомар'ївська сільська
Олександрівська селищна
Прибужанівська сільська
Прибузька сільська
Южноукраїнська міська

Складена автором за джерелом [31].

До нової постанови та ліквідації старих районів, територія Вознесенського району входила до складу Вознесенського (1923-2020), Братського, Веселинівського, Доманівського, Єланецького районів.

Чисельність населення станом на 2021 рік становить трохи більше 32 тис. жителів, з яких чоловіків приблизно 15 тис. осіб, а жінок – 17 тис. осіб.

«Вознесенський район займає площу майже 1392 кв. км, що становить 6% від загальної площі Миколаївської області. Геоморфологічно територія Вознесенського району знаходиться переважно в межах Чорноморської низовини, і лише північна частина району лежить на південних родовищах наддніпрянського плато Правобережної височини Українського кристалевого щита. Що стосується рельєфу, то на цій території характерні пагорби, які розділені ярами. Покрив складається переважно із 33% звичайних чорноземів та 17% малогумусових чорноземів»[12].

Для південної частини нашої країни Вознесенський район – це важливий транспортний центр, адже він з'єднує потужні залізнодорожні та автомобільні шляхи України.

Окрім автомобільних шляхів, цей район об'єднує також і залізничні шляхи у Вознесенську, завдяки чому активно функціонують такі залізничні маршрути як: Одеса – Дніпропетровськ, Одеса – Луганськ, Одеса – Харків, Одеса – Москва та інші[13].

Що стосується автомобільних доріг, то таких з твердим покриттям державного та регіонального значення майже 696 км, з яких шляхів загального використання – 286,6 км.

«В населених пунктах району 174 км доріг комунальної власності з твердим покриттям. Через територію району проходить автомобільна дорога державного значення Улянівка – Миколаїв – М-23»[12].

Миколаївський район (з адміністративним центром у місті Миколаїв) існує та функціонує у складі наступних територій:

Території Миколаївського району

Березанська селищна
Веснянська сільська
Воскресенська селищна
Галицинівська сільська
Коблівська сільська
Костянтинівська сільська
Куцурубська сільська
Миколаївська міська
Мішково-Погорілівська сільська
Нечаянська сільська
Новоодеська міська
Ольшанська селищна
Очаківська міська
Первомайська селищна
Радсадівська сільська
Степівська сільська
Сухоеланецька сільська
Чорноморська сільська
Шевченківська сільська

Складена автором за джерелом [31].

До нової постанови та ліквідації старих районів, територія Миколаївського району входила до складу Миколаївського (1962 – 2020), Новоодеського, Березанського, Вітовського, Очаківського районів.

Вся територія займає майже 1430 кв. км, а чисельність населення станом на 2014 рік сягає 31 тис. осіб.

«Рельєф району переважно рівнинний, клімат помірно-континентальний, сухий, ґрунт – причорноморський суглинистий чорнозем. Корисні копалини представлені, головним чином, нерудними

родовищами – піску, глини, цегельної сировини, цементної сировини, пиляного вапняку» [28].

В районі водні ресурси займають близько 4842 га, ползахисні смуги та гаї – блтзько 4112,34 га. Клімат є досить сприятливим для успішного розвитку сільського господарства. Загальна площа земель під ведення господарства сягає 106 тис.га.

«В цьому районі проходять такі важливі автомобільні шляхи-маршрути, як Миколаїв – Одеса, Миколаїв – Очаків, Миколаїв – Веселинове. Активно працюють чотири залізничні станції Трихати, Ясна Зоря та Зелений Гай (Херсонське відділення Одеської залізниці). Окрім тог, тут функціонують цілих 33 клубні заклади, дитяча музична школа, 23 бібліотеки, 7 музеїв, з них 2 мають звання "народного"»[28].

Первомайський район, з адміністративним центром у місті Первомайськ, та функціонує у складі наступних територій[31]:

Таблиця 1.5

Території Первомайського району

Арбузинська селищна
Благодатненська сільська
Врадіївська селищна
Кам'яномостівська сільська
Кривоозерська селищна
Мигіївська сільська
Первомайська міська
Синюхинобрідська сільська

Складена автором за джерелом [31].

До нової постанови та ліквідації старих районів, територія Вознесенського району входила до складу Первомайського (1923-2020), Арбузинського, Владіївського, Кривоозерського районів.

Територія району займає 1,3 тис. км², що становить майже 5 % території всієї Миколаївської області. Відстань від районного центру до Миколаєва залізницею 324 км (від станції Первомайськ-на-Бузі), а щоб дістатися центру на автомобобілі потрібно проїхати 165 км.

«Протяжність району з півночі на південь складає 44 км., а з заходу на схід 46 км. Координати крайньої північної точки – 48 градусів 15 хвилин північної широти, координати крайньої південної точки – 46 градусів 30 хвилин північної широти, крайня східна точка має координати 33 градуси 05 хвилин, а крайня західна 30 градусів 14 хвилин східної довготи»[39].

«Рельєф хвилястий – це горбиста рівнина з невеликим ухилом у південно -східному напрямку. Район розташований між Причорноморською низовиною на півдні, Дніпровською височиною на сході та Подільською височиною на заході, в басейні річки Південний Буг, що перетинає територію з північного заходу на південний схід. Первомайський район розташований у північній степовій ландшафтній зоні, де поширені найбільш родючі ґрунти – чорноземи, тут на схилах Українського щита утворилися багаті родовища будівельних матеріалів»[31].

Останнім часом чисельність населення в цьому районі щороку зменшується. Тут функціонує лише один ВНЗ – це Мигійський коледж Миколаївського національного аграрного університету, але закладів середньої освіти є аж 30, та 20 дитячих садочків [31].

1.3 Порівняльна характеристика об'єднаних територіальних громад Миколаївської області.

«Станом на 10 січня 2020 року, в Україні створено 1029 об'єднаних територіальних громад з населенням 11,7 мільйонів людей. Перспективними планами формування територій громад покрито 90,3

% території країни. Лідери та аутсайтери зі створення спроможних громад у переліку регіонів за минулий рік майже не змінювалися» [52].

Важливо наголосити, що об'єднані громади Миколаївщини об'єдналися задля розвитку та створення передумов, щоб інвестори могли прийти і створити додаткову цінність на цій території, щоб податки, які збираються на цій території, збільшувалися і надходили до бюджету територіальних громад. Це дуже складний процес, але зараз громади мають дуже широкі повноваження, і вони повною мірою використовують його для покращення добробуту, отримання якісних послуг, створення додаткових робочих місць.

«Децентралізація в цілому відіграє позитивну роль в створенні сприятливих умов для розвитку населених пунктів, регіонів і всієї країни. Саме територіальні громади (або їх сукупності), інституційна спроможність таких громад надає якісні послуги населенню та суб'єктам економічної діяльності спільно з інститутами держави. Вони створюють певний баланс, який забезпечує економічний потенціал конкретної території. Отже, інституційна архітектура держави та її адміністративно-територіальних одиниць повинна бути гнучкою і постійно адаптуватися відповідно до умов розвитку країни» [19].

«Суть спільних територіальних громад полягає в тому, що ми повинні створити територіальну базу, консолідувати бюджет та допомогти їм створити громади, щоб було очевидно, що ми повинні допомогти їм у визнанні закону вини. Вони працюють із тихих фінансових, кадрових та інфраструктурних ресурсів громади, можливо, вони зможуть завоювати весь свій потенціал, а також від візуального контролю держави, а також бути делегованими. У тій налагодженій територіальній системі, яка пішла на реформу, було б прикро, що вдалося її досягти» [19].

Щодо Миколаївської області, то масштаб реформи характеризується тим, що вона охопила більшу частину території,

сукупні власні доходи громад значно зросли. Із 313 бюджетів (громад) сіл, селищ, міст районного значення, які існували до реформи, 141 громада увійшла до різних об'єднань. Крім того, законодавчо визначено, що міста обласного значення стали об'єднаними територіальними громадами, тобто більшість населення Миколаївщини проживає в об'єднаних територіальних громадах.

Варто зауважити, що Миколаївська область сприйняла нову реформу місцевого самоврядування з великою обережністю. Хоча робота у цьому напрямку розпочалася ще у 2015 році, більшість існуючих громад психологічно дозріли лише наприкінці 2016 року.

В одному з виступів, Валентин Бойко, директор Миколаївського Центру розвитку місцевого самоврядування говорив: «Будучи присутнім на слуханнях, беручи участь в словесних баталіях я завжди говорю, що децентралізація – це питання передачі влади. Ми давно чекали такої можливості й зараз держава віддає борги перед місцевим самоврядуванням. Це можливість панувати на своїй території в рамках існуючих українських законів. Виходячи з опитувань, які ми проводимо, люди говорять що за останні два роки було зроблено те, що не робилося й за десять. Існуюча система місцевого самоврядування довела свою ефективність за три неповних роки роботи. Приклади інших країн показали що там, де існують об'єднані територіальні громади, держави виходять із стану дефолту та демонструють кращі приклади розвитку».

Сьогодні стосовно децентралізації є багато противників, як серед населення, яке не знає точно, чого очікувати, так і серед нинішніх керівників, які знають, що їм загрожує реформа. Крім того, ці міфи підтримуються деякими політиками, які бояться втратити владу. Однак слід розуміти, що це не політична реформа, а суто технічна зміна, яка має наділити сільські райони тими ж повноваженнями, що й регіональні центри.

Тож, якщо така дискримінація на рівнях влади продовжиться, наші села занепадуть. І разом з ними наша культура може зникнути, стан якої залишає бажати кращого і зараз. Люди більше не хочуть жити в селах, і тікають у великі міста.

Станом на 2021 рік в Миколаївській області налічується **52** спроможні об'єднані територіальні громади.

Таблиця 1.6

Характеристика ОТГ Баштанського району (станом на 2021 р).

Територіальна громада	Тип громади	Рік	Кіл-ть рад	Площа (км)	Населення територіальних громад (тис.осіб)
Баштанська територіальна громада	міська	2020	9	761.8	22198
Березнегуватська територіальна громада	селищна	2020	15	1259.5	19344
Вільнозапорізька територіальна громада	сільська	2020	5	367.1	5606
Володимирівська територіальна громада	сільська	2020	4	347.1	3427
Горохівська територіальна громада	сільська	2020	5	298.1	7360
Інгульська територіальна громада	сільська	2020	6	478.4	8553
Казанківська територіальна громада	селищна	2020	14	1002.6	15113
Новобузька територіальна громада	міська	2020	3	449.3	18516
Привільненська територіальна громада	сільська	2020	5	466.5	5756
Снігурівська територіальна громада	міська	2020	9	636.4	23454
Софіївська територіальна громада	сільська	2020	5	426.5	5729
Широківська територіальна громада	сільська	2020	2	216.3	3467

Складена автором за джерелом [46]

За даними (табл. 1.6) можна побачити що, загалом в Баштанському районі 12 територіальних громад з них 2 міські Баштанська територіальна громада, 7 - сільських громад, 3 селищних громади. Всі територіальні громади були утворені в 2020 році. Найбільшу кількість сільських рад мають Берзнегуватська територіальна громада - 15 рад, а також Казанківська територіальна громада – 14 рад. За площею найбільшою громадою є Берзнегуватська громада - 1259 км., Казанківська – 1002 км., а найменшою за площею є Широківська територіальна громада. За кількістю населення найбільшою є Снігурівська територіальна громада – 23 454 тис. осіб, найменшою Володимирська територіальна громада – 3427 осіб.

Таблиця 1.7

Характеристика ОТГ Вознесенського району (станом на 2021 р).

Територіальна громада	Тип громади	Рік	Кіл-ть рад	Площа (км)	Населення територіальних громад (тис.осіб)
Братська територіальна громада	селищна	2020	10	707.5	12122
Бузька територіальна громада	сільська	2020	4	313.3	5392
Веселинівська територіальна громада	селищна	2020	11	906.7	17896
Вознесенська територіальна громада	міська	2020	2	91.1	35796
Доманівська територіальна громада	селищна	2020	7	728.8	14850
Дорошівська територіальна громада	сільська	2020	4	357.3	5528
Єланецька територіальна громада	селищна	2020	12	1015.6	14863
Мостівська територіальна	сільська	2020	4	425.6	4508

громада					
Новомар'ївська територіальна громада	сільська	2020	6	422.9	5007

Продовження Табл.1.7

Олександрівська територіальна громада	селищна	2020	3	287.0	9126
Прибужанівська територіальна громада	сільська	2020	5	366.4	7803
Прибузька територіальна громада	сільська	2020	3	299.8	5089
Южноукраїнська територіальна громада	міська	2020	3	156.2	42499

Складена автором за джерелом [46]

За даними (табл. 1.7) в Вознесенському районі створено 13 територіальних громад, з них 2 міські Южноукраїнська та Вознесенська територіальні громади, 5 – селищних, 6 – сільських громад. Всі громади утворені в 2020 році, найбільша кількість сільських рад приєдналися до Єланецької територіальної громади до неї входить 12 сільських рад, Веселинівська громада - 11 рад. Найменшими за кількістю приєднаних сільських рад є Южноукраїнська ОТГ – 3, Прибузька ОТГ – 3, Олександрівська ОТГ – 3.

Найбільша за площею є Єланецька територіальна громада - 1015 км, найменша Южноукраїнська громада -156,2 км. За кількістю населення найбільшою є Южноукраїнська громада -42 499 тис. осіб, найменшою за чисельністю є Мостівська територіальна громада – 4508 осіб.

Таблиця 1.8

Характеристика ОТГ Миколаївського району (станом на 2021 р).

Територіальна громада	Тип громади	Рік	Кіл-ть рад	Площа (км)	Населення територі
-----------------------	-------------	-----	------------	------------	--------------------

					альних громад (тис.осіб)
Березанська територіальна громада	селищна	2020	10	882.2	13796

Продовження Табл.1.8

Веснянська територіальна громада	сільська	2020	6	348.3	8810
Воскресенська територіальна громада	селищна	2020	5	326.9	15113
Галицинівська територіальна громада	сільська	2020	4	309.6	7581
Коблівська територіальна громада	сільська	2020	6	396.8	7859
Костянтинівська територіальна громада	сільська	2020	6	467.6	9782
Куцурубська територіальна громада	сільська	2020	6	365.8	7685
Миколаївська територіальна громада	міська	2020	1	316.6	485 500
Мішково-Погорлівська територіальна громада	сільська	2020	2	174.3	7248
Нечаянська територіальна гр.	сільська	2020	3	403.9	4286
Новоодеська територіальна громада	міська	2020	7	618.8	17581
Ольшанська територіальна громада	міська	2020	2	135.3	14740
Очаківська територіальна громада	міська	2020	3	156.2	42499
Первомайська територіальна громада	селищна	2020	5	390.4	9493
Радсадівська територіальна громада	сільська	2020	3	146.3	4172

Степівська територіальна громада	сільська	2020	6	706.7	9004
Сухоєланецька територіальна громада	сільська	2020	5	372.0	4876

Продовження Табл.1.8

Чорноморська територіальна громада	сільська	2020	3	350.6	5374
Шевченківська територіальна громада	сільська	2020	9	516.7	14565

Складена автором за джерелом[46]

За даними (табл 1.8) в Миколаївському районі утворено 19 територіальних громади, з них 4 міських - Миколаївська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська територіальні громади, 3 селищних громади - Березанська, Воскресенська, Первомайська, 12 сільських - Веснянська, Галицинівська, Коблівська, Констянтинівська, Куцурська, Мішково-Погорілівська, Нечаянська, Радсадівська, Степівська, Сухоєланецька, Чорноморська, Шевченівська. Всі територіальні громади утворені в 2020 році, на 2021 рік вони є вже сформовані. Найбільшу кількість рад що, приєднались має Березанська – 10 рад ,Шевченківська - 9, Новоодеська територіальна громада - 7. Найменшу кількість рад, що приєднались має Миколаївська ОТГ – 1 сільська рада. Найбільшу площу має Березанська ОТГ – 882 км, а найменшою - Мішково-Погорілівська ОТГ – 174,3 км. За кількістю населення найбільшою громадою в області є Миколаївська територіальна громада – 485 500 тис. осіб, найменшою за кількістю населення є Радсадівська ОТГ – 4172 осіб.

Таблиця 1.9

Характеристика ОТГ Миколаївського району (станом на 2021 р)

Територіальна громада	Тип громади	Рік	Кількість	Площа (км)	Населення територіальни
-----------------------	-------------	-----	-----------	------------	-------------------------

			рад		х громад (тис.осіб)
Арбузинська територіальна громада	селищна	2020	5	430.3	10382
Благодатненська територіальна громада	сільська	2020	7	404.4	5792

Продовження Табл.1.9

Врадіївська територіальна громада	селищна	2020	12	801.4	16836
Кам'яномостівська територіальна громада	сільська	2020	6	329.7	7453
Кривоозерська територіальна громада	селищна	2020	16	812.8	23825
Мигіївська територіальна громада	сільська	2020	4	395.1	8374
Первомайська територіальна громада	міська	2020	6	280.1	71160
Синюхинобрідська територіальна громада	сільська	2020	7	342.9	5845

Складена автором за джерелом[46]

За даними (табл.1.9) до Первомайського району входить 8 об'єднаних територіальних громад, з них 1 міська - Первомайська територіальна громада, 3 селищних – Арбузинська, Кривоозерська, Владіївська громади, 3 сільських - Синюхинобрідська, Мигіївська, Первомайська. Всі ОТГ утворені в 2020 році, зокрема за площею найменшою територіальною громадою є Первомайська ОТГ (280,1 км), найбільшою - Кривоозерська ОТГ (812,8 км). За кількістю населення найбільшою ОТГ є Первомайська ОТГ там проживає 71 160 тис. осіб, найменшою є Синюхинобрідська ОТГ - 5845 тис. осіб. За кількістю сільських рад що, входять до кожної новоствореної

ОТГ найбільше приєднались до Кривоозерської – 16 сільських рад та Врадіївської - територіальних громад - 12 сільських рад. Найменше приєднались до Мигіївської територіальної громади - 5 сільських рад.

Отже, за кількістю створених громад Первомайський район є найменшим серед всіх новостворених, тому що було створено лише 8 територіальних громад. В той час коли до Миколаївського району входить 19 територіальних громад, Вознесенського району - 13 ОТГ, Баштанського району - 12 ОТГ.

Найбільшою територіальною громадою серед 4 нових районів є Березнегуватська територіальна громада (Баштанський район) - 1274,9 км. (Рисунок 1.4)

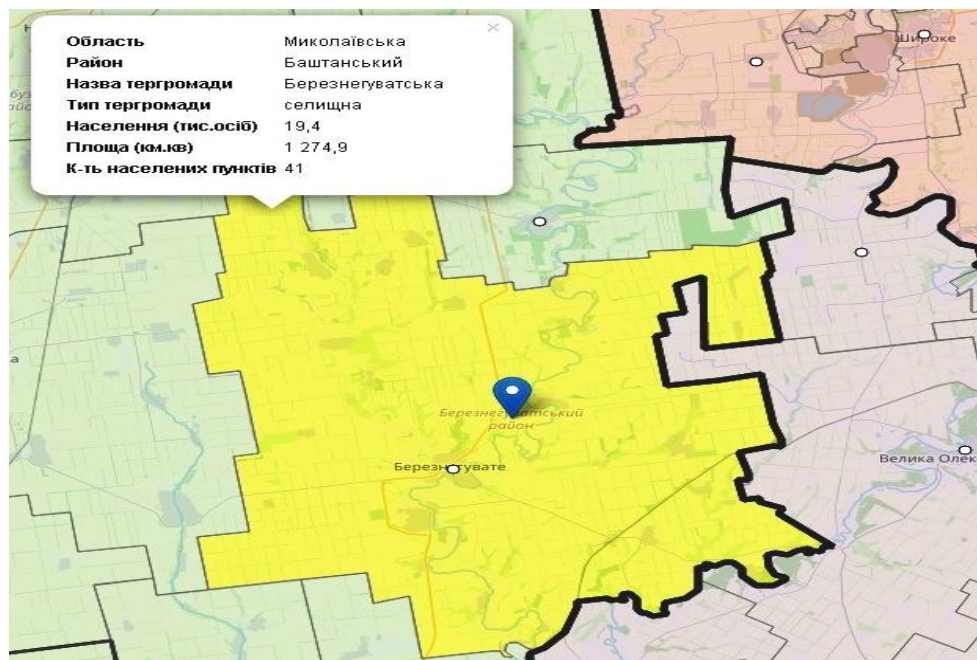

Рисунок 1.4 Березнегуватська територіальна громада

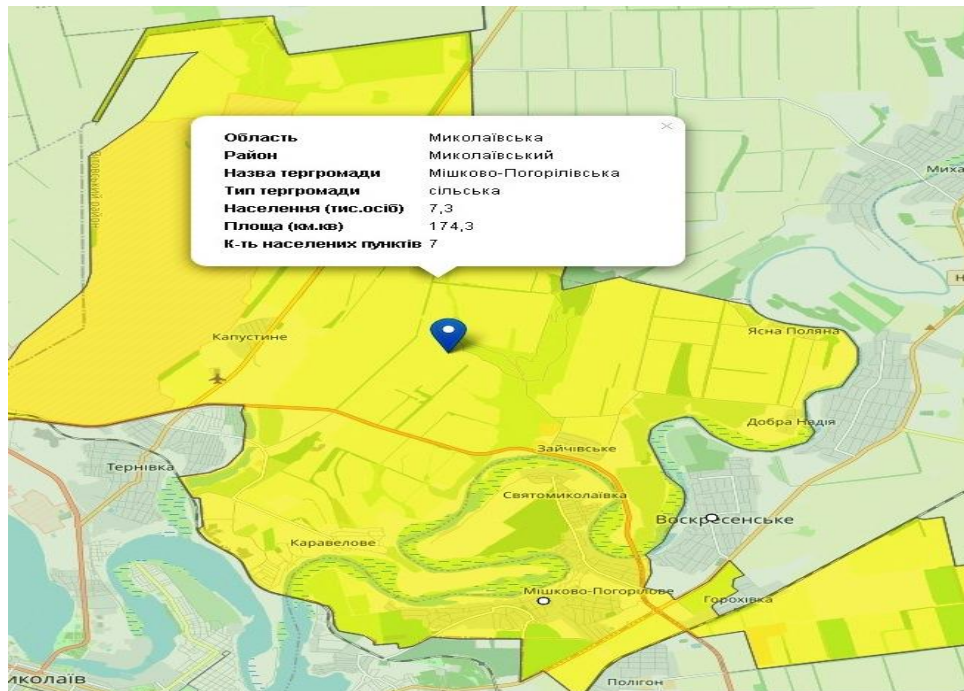

Рисунок 1.5 – Мішково-Погорілівська територіальна громада.

Найменшою – Мішково-Погорілівська ОТГ. За кількістю населення що, проживають в громадах найбільшою є Миколаївська ОТГ (Миколаївський район) - 485 500 тис. осіб. (Рисунок 1.6)

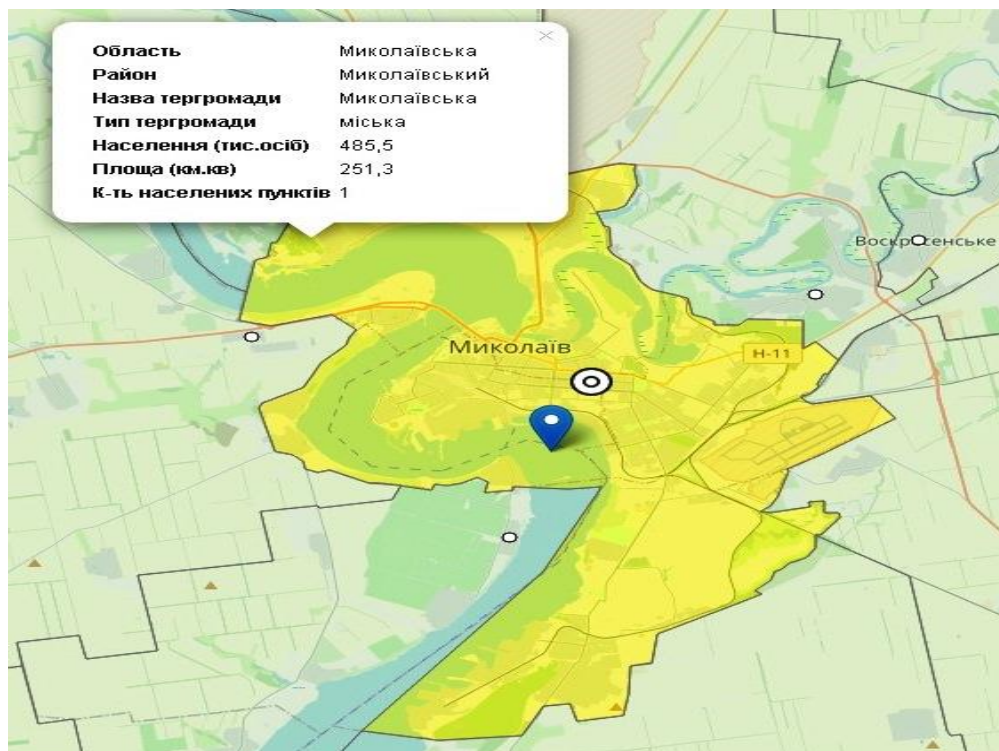

Рисунок 1.6 – Миколаївська територіальна громада

Найменшою за населенням – Володимирська ОТГ (Баштанський район) – 3427 осіб. (Рисунок 1.7)

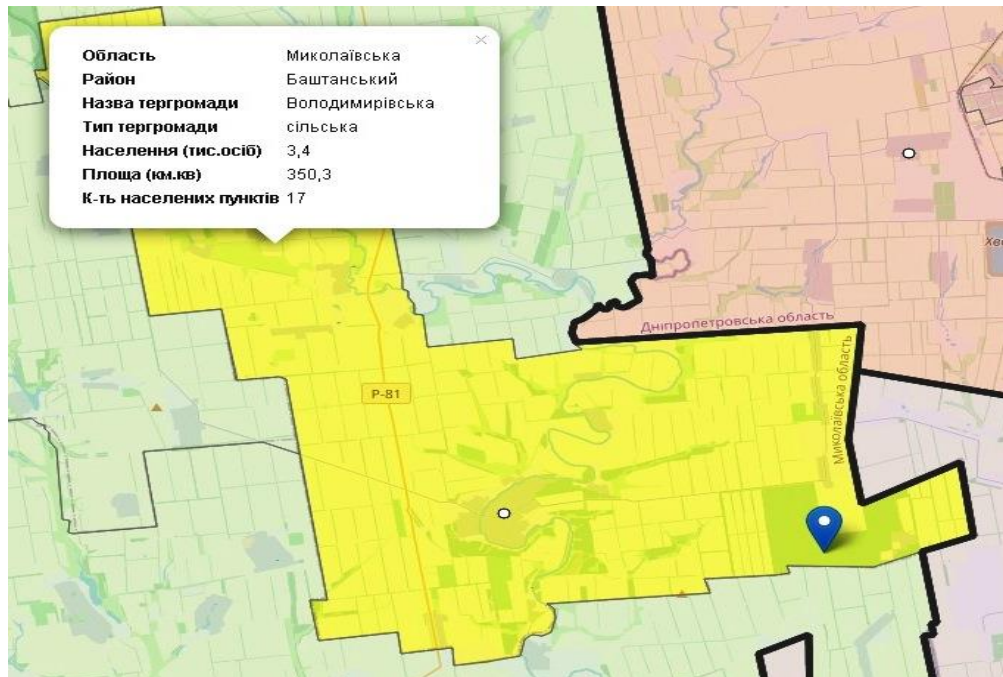

Рисунок 1.7 – Володимирівська територіальна громада

За кількістю рад що входять до утворених громад найбільшою є Кривозерська ОТГ (Первомайський район) до неї входить – 16 сільських рад. (Рис 1.8)

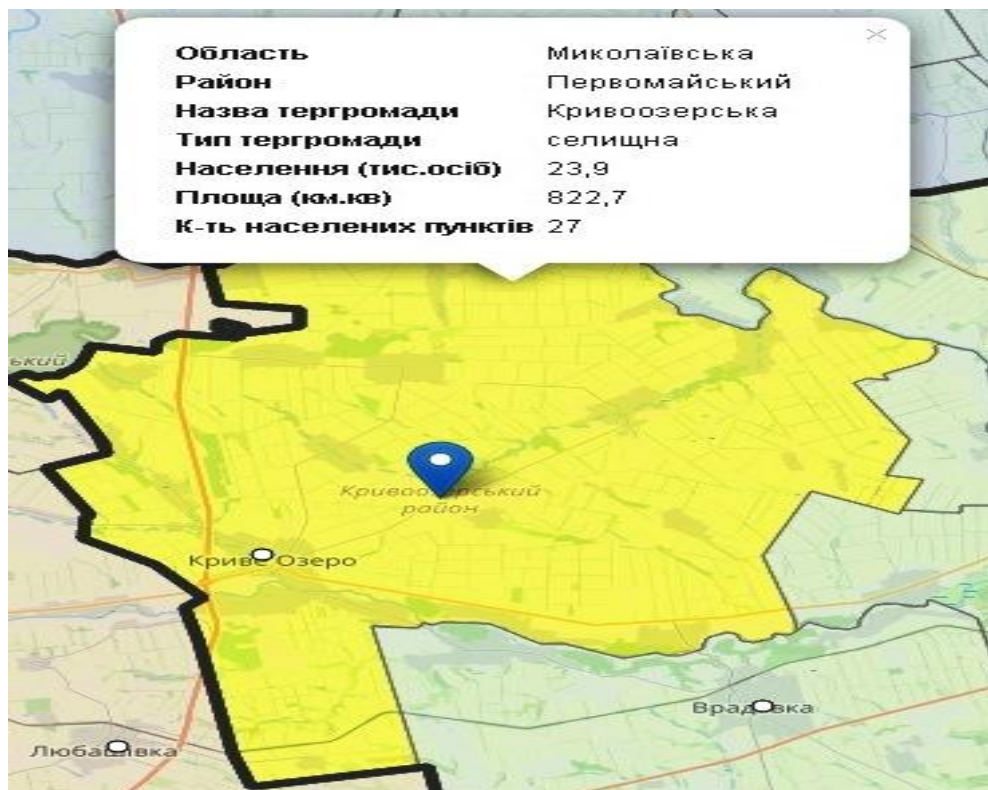

Рисунок 1.8 – Кривоозерська територіальна громада.

Найменшою є Миколаївська ОТГ (Миколаївський район) – 1 сільська рада. (Рис 1.9).

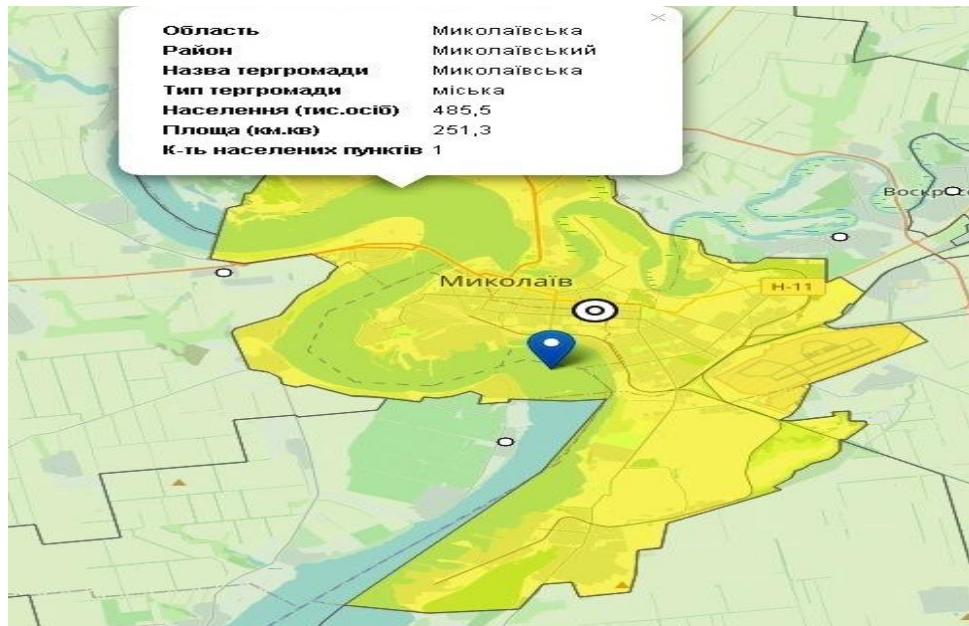

Рисунок 1.9 – Миколаївська територіальна громада.

Варто зазначити, що в Україні діє Фонд «Регіональний центр економічних досліджень та підтримки бізнесу». Головною метою Фонду є відпрацювання дієвої структури допомоги малим містам, селищам та об'єднаним територіальним громадам в ініціації, плануванні, втіленні проектів власної модернізації енергетичного та фінансового менеджменту, енергозбереження, сталого розвитку, економії власних ресурсів тощо.

Одним з напрямків діяльності Фонду є формування рейтингу інституційної спроможності і сталого розвитку малих та середніх громад по всіх областях нашої держави. На сторінці Фейсбук Фонду "Регіональний центр економічних досліджень та підтримки бізнесу" станом на 01.01.2021 рік опубліковано рейтинг кращих 20 громад Миколаївщини.

№	назва громади	область	тис.насел.	рейтинг
1	Вознесенська	Миколаївськ	35,7	94,45
2	Первомайська	Миколаївськ	71,1	84,14
3	Баштанська	Миколаївськ	22,1	77,48
4	Галицинівська	Миколаївськ	7,5	56,01
5	Коблівська	Миколаївськ	7,8	42,64
6	Казанківська	Миколаївськ	15,1	33,47
7	Воскресенська	Миколаївськ	15,1	31,98
8	Южноукраїнська	Миколаївськ	42,4	24,78
9	Ольшанська	Миколаївськ	9,1	21,84
10	Мостівська	Миколаївськ	4,5	21,31
11	Прибужанівська	Миколаївськ	7,8	21,19
12	Бузька	Миколаївськ	5,3	19,55
13	Очаківська	Миколаївськ	14,7	19,16
14	Благодатненська	Миколаївськ	5,7	18,19
15	Снігурівська	Миколаївськ	23,4	16,6
16	Широківська	Миколаївськ	3,4	16,02
17	Куцурубська	Миколаївськ	7,6	15,53
18	Арбузинська	Миколаївськ	10,3	15,27
19	Радсадівська	Миколаївськ	4,1	15,12
20	Нечаянська	Миколаївськ	4,2	14,27
Середній рейтинг по області				16,09
Середній рейтинг по Україні				18,84

Рисунок 1.10 – Рейтинг кращих громад Миколаївської області станом на 01.01.2021 р.

Перші місця в рейтингу посіли: Вознесенська, Первомайська, Баштанська, Галицинівська і Коблевська громади. Заради справедливості при цьому варто враховувати, що представники першої п'ятірки рейтингу мають великі підприємства, такі, наприклад, як глиноземний завод, або ж курортну зону, що дає їм значні фінансові надходження.

РОЗДІЛ 2.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ НОВОВЕДЕННОГО ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ «УКРУПНЕННЯ РАЙОНІВ»

2.1 Стратегічний план розвитку нових районів Миколаївській області на 2021 - 2022 рік.

«У 2020 році по всій Україні було запроваджено новий адміністративно-територіальний устрій. Відповідно до нового адміністративно-територіального устрою Миколаївської області базовий рівень адміністративно-територіального устрою Миколаївської області згідно з перспективним планом формування територій громад Миколаївської області, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів від України від 15.04.2020 № 480-р. всю територію області. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 р. № 719-р від 12.06.2020 р. Визначено адміністративні центри цих громад та затверджено їх території» [48].

Згідно Стратегії розвитку нових районів Миколаївщини передбачає необхідно, щоб відбувалася взаємодія між всіма рівнями органів влади та жителями на основі впровадження принципів належного врядування. Даний стратегічний план передбачає наступне: усі об'єднані територіальні громади:

- Повинні сприяти економічному зростанню;
- підвищити зайнятість своїх жителів;
- покращити екологічне становище території та забезпечити догляд за навколишнім середовищем;

– рівень та якість життя кожного жителя сіл та селищ, повинен підвищитися.

Стратегія розвитку нових районів Миколаївщини передбачає взаємодію між різними рівнями органів влади та громадянами на основі впровадження принципів належного врядування. Стратегічним планом визначено такі напрями розвитку всіх спроможних ОТГ, які мають сприяти економічному зростанню, підвищенню зайнятості населення, зменшенню екологічного навантаження на навколишнє середовище, а також поліпшенню якості життя кожного з мешканців сіл та селищ, які увійшли до складу всіх ОТГ цього району [48].

Не секрет, що «сьогодні освіта займає провідне місце у стратегії державної політики країни, вона була і залишається найвищим національним пріоритетом та основою розвитку особистості, суспільства та держави. Пріоритетні напрями діяльності системи освіти в нових районах Миколаївщини – це реформування галузі, надання всім громадянам рівних можливостей для якісної освіти, постійне вдосконалення освітніх послуг, оновлення змісту та форм навчального процесу, розвиток навчання протягом усього життя. В основу ставлять громадянське, патріотичне та моральне виховання дітей та молоді, формування соціально активної, відповідальної та толерантної особистості, пропагування покоління нових лідерів, які мають сучасне бачення розвитку демократичної, правової та незалежної держави»[48].

До основних завдань цифрової системи освіти є: «оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти та забезпечення їх сучасним комп'ютерним і мультимедійним обладнанням; використати та створити електронні освітні ресурси, цифрові платформи з підтримкою інтерактивного й мультимедійного контенту для здобувачів освіти та педагогічних

працівників; розробити та впровадити інноваційні комп'ютерні, мультимедійні засоби навчання, створити цифрове освітнє середовище; забезпечити широкосмуговий доступ до Інтернету учнів та студентів закладів освіти; розвивати дистанційну освіту з використанням мультимедійних технологій»[48].

Одним із пріоритетних завдань – є створення реформи щодо забезпечення розвитку житлово-комунального господарства. Це просто необхідно для того, щоб був забезпечений ефективний механізм функціонування житлово-комунальних систем життєзабезпечення жителів області, а житлово-комунальні послуги повинні діяти на високому рівні, щоб всі потреби населення були задоволені. До того ж, все повинно відповідати державним стандартам, щоб якість та рівень життя людей були підвищені. Звісно, важливо покращити фінансування в цьому напрямку[48].

Також в стратегічному плані згадується про боротьбу з корупцією та корупційними схемами, які процвітають не лише в Миколаївській області, а й по всій території нашої держави. Для можливості ведення бізнесу та його процвітання важливі комфортність та прозорість умов.

Важливо відзначити, що «стратегічним пріоритетом економічного розвитку нових районів Миколаївської області є розвиток інноваційно-орієнтованих галузей економіки, що дасть поштовх для розвитку інших сфер, а також сприятиме реалізації експортного потенціалу ключових галузей економіки, модернізації та техніко-технологічного переоснащення промислових підприємств, енергетичних та екологічно ефективних та високотехнологічних промислових виробництв із зростанням економічної та соціальної віддачі, розширенням ринків збуту продукції вітчизняних виробників»[48].

Цей план заходів повинен реалізувати 4 основні стратегічні цілі:

- стійке економічне зростання багатогалузевої економіки;
- висока якість життя;
- збереження та розвиток територій;
- конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку, зокрема у сферах, визначених смартспеціалізацією[41].

«Стратегічні цілі підтримуються системою оперативних цілей, які спрямовані на вирішення завдань як для регіону загалом, так і для окремих територій – районів, територіальних громад, міст, селищ, сіл»[40].

Отже, стратегія ставить перед собою надзвичайно важливе завдання – перетворити Миколаївщину на регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, розвинутого транспортно-логістичного комплексу, важливого туристично-оздоровчого, продовольчого центру країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортного та безпечного краю, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

2.2 Суспільно – географічні особливості та умови об'єднаних територіальних громад під час впровадження процесу «укрупнення районів».

Варто детальніше проаналізувати соціально-економічні умови об'єднаних територіальних громад під час впровадження процесу «укрупнення районів» на прикладі ОТГ, які входять до складу Вознесенського району.

Як вже було зазначено, Вознесенський район налічує 13 спроможних ОТГ, де найбільша за чисельністю є Южноукраїнська територіальна громада, а за площею – Єланецька територіальна громада. Саме про них хочемо зупинитися для здійснення більш детального аналізу:

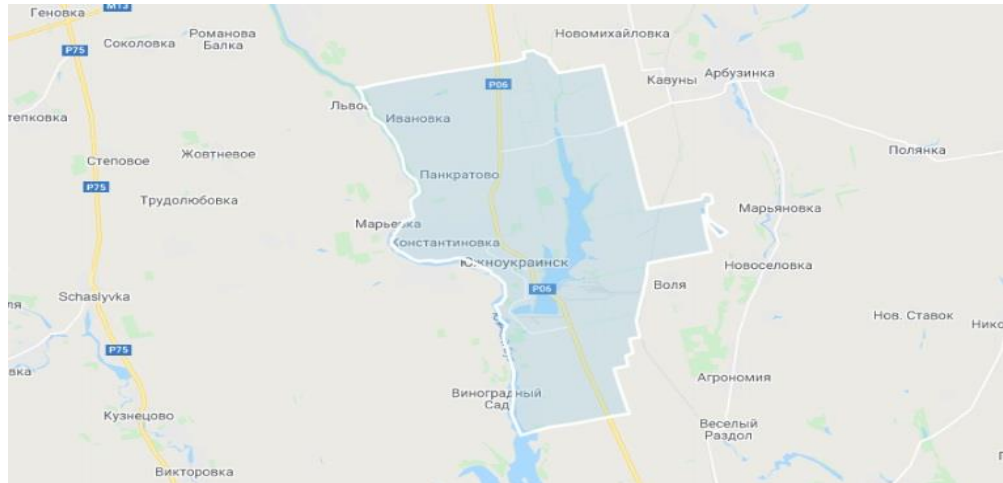

Рисунок 2.1 – Картосхема Южноукраїнської ОТГ

Таблиця 2.1

Основні показники Южноукраїнської ОТГ

Кількість рад, що об'єдналися:	3
Площа територіальної громади	158.7 км²
Чисельність населення громади	42117
Кількість закладів, що надають первинну медичну допомогу	7
Доходи загального фонду на 1-го мешканця	3689.9 грн
Видатки загального фонду на 1-го мешканця	2660.9 грн
Капітальні видатки на 1-го мешканця	14.0 грн
Рівень дотаційності бюджетів	-14.3 %
Співвідношення видатків на утримання апарату управління із сумою доходів загального фонду	10.3 %
Видатки на загальну середню освіту на 1-го учня	8079.1 грн

Складена автором за джерелом[53]

Таблиця 2.2

**Села та селища, які входять до Южноукраїнської
територіальної громади**

№	Назва	Територіальна одиниця
1	Бузьке	село
2	Іванівка	село
3	Костянтинівка	с/т
4	Панкратове	село
5	Южноукраїнськ	місто

Складена автором за джерелом[53]

Всі дані оновлені станом на 01.01.2021 рік, апоказники надані експертами Програми «U-LEAD з Європою» та SKL International на підставі даних Міністерства фінансів, Державної казначейської служби, Державної статистичної служби, порталу openbudget.gov.ua.

ОТГ з центром у м. Южноукраїнськ розташована в північній частині Миколаївської області на лівому березі ріки Південний Буг за 125 км від обласного центру і на відстані 10 км від залізничної станції Южноукраїнська. Поряд розташовані великі промислові міста: Миколаїв, Одеса, Кіровоград, Кривий Ріг. В 100 км від міста знаходиться аеропорт та морський порт. Через місто проходять автомобільна дорога обласного значення Миколаїв – Ульяновка.

Працездатне населення – 29,1 тис. осіб (72,4 % від загальної кількості населення). Кількість пенсіонерів – 9,2 тис. осіб (22,9 % від загальної кількості населення).

Середній вік населення 37 років, в тому числі чоловіків – 35,7 років, жінок – 38,2 роки.

Місто має розвинену мережу автомобільних шляхів з твердим покриттям. В місті є автостанція, яка зв'язує його з такими містами, як Київ, Житомир, Гомель, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Кривий Ріг, Вінниця та ін. Транспортні послуги в місті здійснюються за допомогою автобусів.

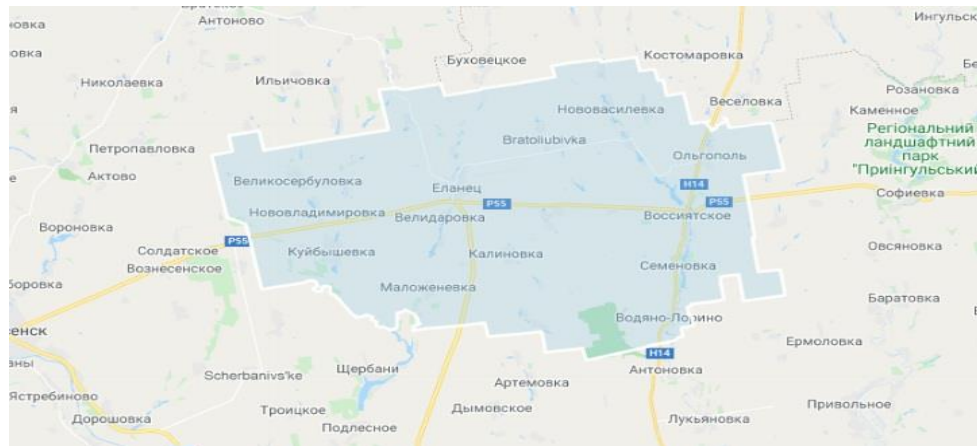

Рисунок 2.2 – Картосхема Єланецької ОТГ

Таблиця 2.3

Основні показники Єланецької ОТГ

Кількість рад, що об'єдналися	12
Площа територіальної громади:	1018.1 км²
Чисельність населення громади	14624
Кількість закладів, що надають первинну медичну допомогу	3
Доходи загального фонду на 1-го мешканця	959.3 грн
Видатки загального фонду на 1-го мешканця	2054.1 грн
Капітальні видатки на 1-го мешканця	0.6 грн
Рівень дотаційності бюджетів	13.0 %
Співвідношення видатків на утримання апарату управління із сумою доходів загального фонду	29.9 %
Питома вага заробітної плати у видатках загального фонду	84.8 %
Видатки на загальну середню освіту на 1-го учня	10071.2

	грн
--	------------

Складена автором за джерелом [31]

Таблиця 2.4

Села та селища, які входять до Єланецької територіальної громади

№	Назва	Територіальна одиниця
1	Братолюбівка	село
2	Бугорок	село
3	Велика Солона	село
4	Великосербулівка	село
5	Велідарівка	село
6	Веселий Поділ	село
7	Водяне	село
8	Водяно-Лорине	село
9	Возсіятське	село
10	Гражданка	село
11	Григорівка	село
12	Дружелюбівка	село
13	Єланець	смт
14	Іванівка	село
15	Калинівка	село
16	Кам'янка	село
17	Ковалівка	село
18	Крутоярка	село
19	Малодворянка	село
20	Маложенівка	село
21	Малоукраїнка	село
22	Михайлівка	село
23	Нововасилівка	село
24	Нововолодимирівка	село
25	Новоолександрівка	село
26	Новоявленка	село
27	Ольгопіль	село
28	Півні	село
29	Приют	село
30	Семенівка	село
31	Уральське	село
32	Федоро-Михайлівка	село

33	Ясногородка	село
----	-------------	------

Складена автором за джерелом[31].

На території громади функціонує 16 загальноосвітніх навчальних закладів, 18 закладів дошкільної освіти, що охоплює 100% потреби населення, центр первинної медико-санітарної допомоги, Єланецька лікарня, 2 амбулаторії, 6 пунктів здоров'я, 4 фельдшерсько-акушерських пункти, відділення поштового зв'язку "Укрпошта", 3 відділення "Нова пошта", 16 бібліотек, 24 клуби, 3 музеї, 1 інклюзивно-ресурсний центр, Єланецька дитяча музична школа та дитячо-юнацька спортивна школа.

Громади Миколаївської області в рамках нової реформи «укрупнення районів» об'єднувались для розвитку та створення передумов для того, щоб залучати інвестиції та створювали додаткову вартість на своїй території, щоб зібрані дані, які збиралися на цій території, збільшувались та йшли у бюджет територіальної громади. Це дуже непростий процес, але зараз громади мають дуже широке поширення, і вони сповіщають про це, щоб покращити добробут, отримати які послуги, створити робочі місця.

«Децентралізація, цілком реально, здатна відігравати позитивну роль у створенні сприятливих умов розвитку населених пунктів, регіонів та країни в цілому. Саме територіальні громади (або їх сукупності), інституціональна спроможність таких громад надати якісні послуги населенню та суб'єктам економічної діяльності спільно з інститутами держави, створюють певний баланс, який забезпечує економічний потенціал конкретної території. Отже, інституціональна архітектура держави та її адміністративно-територіальних одиниць має бути гнучкою та постійно адаптуватися відповідно до умов розвитку країни» [19].

Сутність об'єднаних територіальних громад у здійсненні процесу «консолідації районів» полягає у збільшенні їх територіальної бази, збільшення бюджету, апріорі зробити громади дієздатними, адже згідно із законом вони повинні бути активно діючими. Виходячи з цих фінансових, людських та інфраструктурних ресурсів, громади мають використати весь свій потенціал, а під наглядом та контролем держави також використовувати делеговані повноваження. У роздробленій територіальній структурі, яка існувала до реформи, це було б неможливо.

Таким чином, людям потрібно показати довгостроковий план розвитку своїх районів і переконати: держава як експерт має своє бачення спільнот громад, відскановує та аналізує абсолютно всі можливості в інфраструктурі, освіті, охороні здоров'я, соціальних службах та ін. функції і визначає, що і як було б краще. Потрібно відповідально ставитися до цих об'єднувачих процесів і все ж консультуватися з державою.

РОЗДІЛ 3.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ

3.1 Використання та забезпечення технології для візуалізації результатів децентралізації на уроках географіїтворення географічної карти за допомогою програми «Google Earth Pro»

Картографічний метод безумовно ефективно застосовується в різних спеціальних дослідженнях, тоді виникає питання, чи буде цей метод корисний та ефективний на уроках шкільної географії. Очевидно, що так. Сьогодні використання та забезпечення технології для візуалізації різних географічних об'єктів на шкільних заняттях з географії не лише підвищить рівень знань учнів та мотивацію, але і збагатить уявне світобачення та покращить моторику сприйняття інформації в учнів. Вибір тих чи інших прийомів аналізу карт, їх застосування та інтерпретація отриманих результатів, ступінь достовірності цих результатів, обґрунтованість висновків та прогнозів – все це залежить від того, яке місце відводиться картографічному методу в системі інших методів.

Сьогодні є можливість використовувати новий тип інтерактивних засобів навчання – інтерактивні карти та картографічні ресурси, що можуть знайти своє достойне місце при навчанні географії у школі.

Інтерактивні карти мають властивості географічної карти, тобто є зображенням у певному масштабі території земної поверхні на площині, виконаним за допомогою умовних знаків із застосуванням картографічної проекції. Разом з тим у них з'являється нова

властивість, що наближає їх до геоінформаційних систем – можливість зміни змісту карти. Поява інтерактивних електронних географічних карт можна назвати революцією в існуючій системі наочних посібників.

Дослідження довело, що досить ефективною та легкою для сприйняття учнів на уроках є робота з програмою «**Google Earth Pro**». За її допомогою, учнів разом вчителем мали змогу наочно продемонструвати та візуалізувати результати децентралізації України та Миколаївщини, створювавши відповідні географічні карти[11].

Демонструємо карту «Райони Миколаївської області», де продемонстровані 4 нові райони Миколаївщини, та їх центри, створену учнями в програмі «Google Earth Pro»:

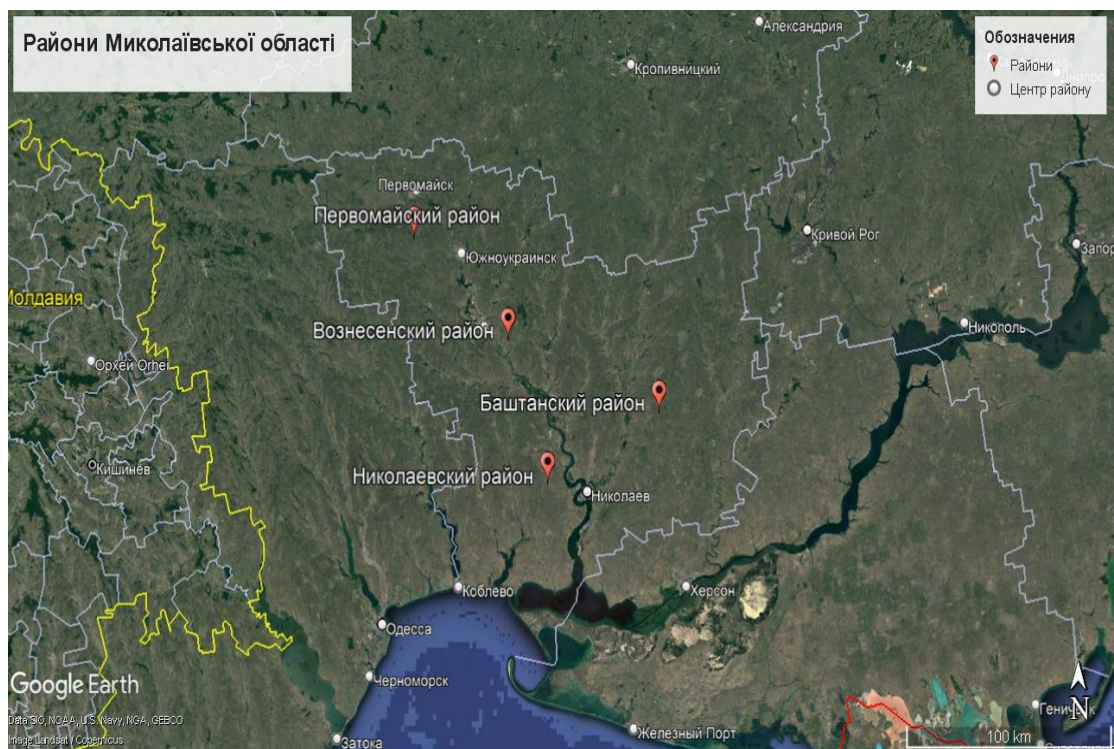

Рисунок 3.1– Райони Миколаївської області

Тому хочемо навести власну інструкцію, як правильно використовувати та працювати над нею:

Перш за все надаємо активне посилання на скачування програми:

<http://www.google.com.ua/earth/>

Важливо сказати, що Google оновив свій сервіс Google Earth. За допомогою нового інструменту можна робити позначки на картах, додавати лінії, об'єкти, фотографії, 3D-зображення, відео, панорами, текст та слайди для презентацій.

Над створенням контенту можуть працювати кілька людей одночасно. Фінальною версією проєкту можна поділитися через Google Drive. Поки що оновлення доступне у веб-додатку Google Earth. Згодом у компанії планують додати можливість створення віртуальних турів і в мобільному додатку на iOS та Android.

Можливості Google EarthPro:

- Перегляд супутникових знімків місцевості з високим ступенем деталізації.
- Перегляд географічних карт, плани доріг.
- Відображення трафіку на дорогах (для великих міст світу).
- Пошук необхідного міста, вулиці, адреси.
- Пошук конкретної компанії з її назвою або компаній, що займаються певним видом діяльності. Наприклад, можна знайти найближчі піцерії або автомийки
- Відображення всієї наявної інформації щодо знайденої адреси, в тому числі і телефонних номерів з можливістю здійснення дзвінка.
- Пошук шляху між двома адресами з детальними підказками як проїхати в той чи інший пункт призначення.
- Панорамний 3d перегляд вулиць, музеїв, стадіонів, ресторанів і навіть місцевих крамничок [9].

Кожен учень може створювати свої власні карти та робити відповідні позначки на ній. Таким чином, в процесі навчання географії можуть створюватися карти до кожної навчальної теми.

Вивчаючи тему «Нові адміністративні райони України та Миколаївської області», учні створили карту «Райони Миколаївської області». Перед ними було поставлено кілька завдань:

«Позначити на карті відповідні райони області», «позначити їхні центри», «виставити межі районів» тощо. Відповідні позначки учні могли зробити, використавши набір як стандартних піктограм, так і обравши зображення самих об'єктів, які вони збиралися занести до карти. У цьому простому варіанті використання мережевого геосервісу діяльність учнів набирає рис дослідницького та творчого характеру:

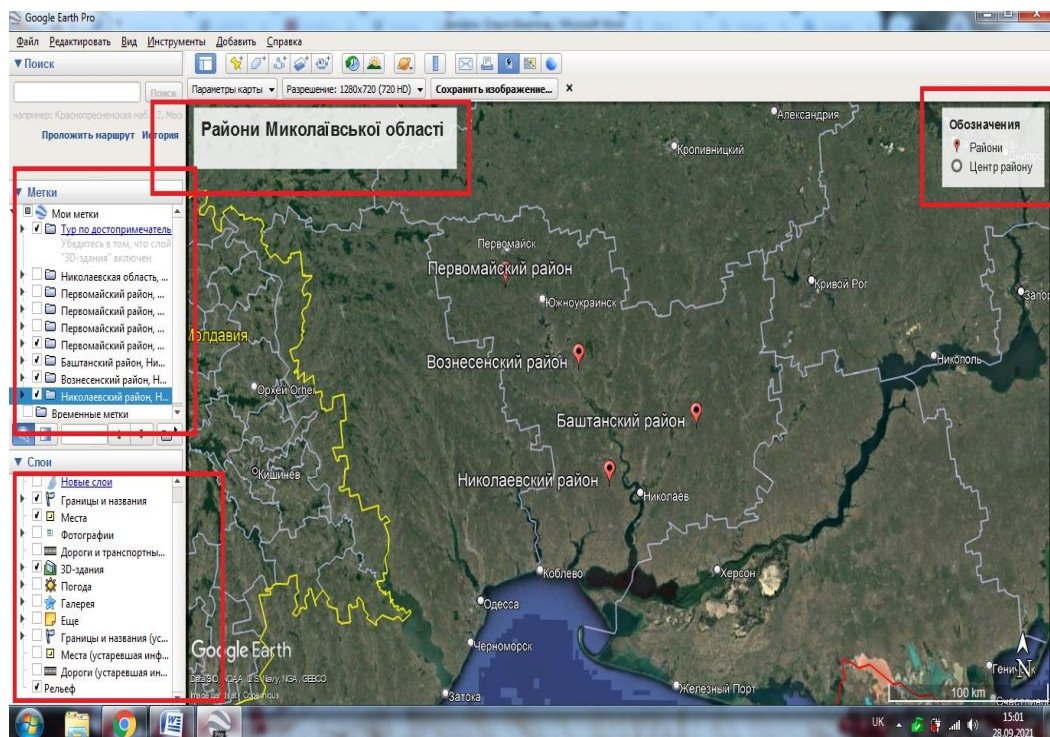

Рисунок 3.2 – Можливості програми Google EarthPro

«Виконуючи подібні завдання учні набуватимуть досвіду створення власних карт й картосхем, приходячи до розуміння того факту, що будь-яка географічна карта є авторською інтерпретацією простору. Крім того, добираючи відповідні піктограми до своїх зображень, учні самостійно прийдуть до висновку, що будь-який символ, що використовується на географічній карті, несе певну інформацію та містить у собі певний зміст» [37].

Працюючи над власною картою, учні створюють цілий мультимедійний ресурс, в який можна інтегрувати текст, зображення, відео чи будь-який інший об'єкт шляхом надання відповідного посилання.

Важливо, що «відповідний авторський продукт можна роздрукувати. Функцію друку до того ж можна використати інакше – роздрукувати «чисте» зображення частини земної поверхні, як один із варіантів її контурного зображення для організації подальшої роботи з ним учнів на уроці» [54].

«Робота учнів з Google Earth – ефективний спосіб формування такого базового вміння учнів, як вміння орієнтуватися в просторі. Пошук відповідного місця шляхом «подорожі» по карті, коли користувач просто перетягує зображення земної поверхні у відповідному напрямку, сприяє формуванню таких вмінь учнів, як знаходити географічний об'єкт на карті та співвідносити карту з своїм прототипом – зображенням земної поверхні. Простіший спосіб (занесення назви географічного об'єкта в поле для пошуку) розвиває вміння визначати географічне розміщення об'єкта на карті словами» [34].

«Картографічний метод має всі властивості наукового методу. Він має чітко окреслене коло завдань, пов'язаних з аналізом картографічного зображення, рід суворо визначених технічних прийомів. Метод надійний та економічний, дозволяє отримувати достовірні результати при дослідженнях природи та соціально-економічних явищ. При всьому цьому картографічний метод відзначається ще однією важливою властивістю – здібністю до постійного розвитку і удосконалення».

Незважаючи на певні здобутки у впровадженні у навчальний процес новітніх технологій навчання, їх апробація та реалізація для багатьох користувачів є досить складним процесом. І це не дивно, адже

багато вчителів звикли працювати з картами на друкованій основі, не кожна школа забезпечена відповідною комп'ютерною технікою та мережею Інтернет. Але всі ми розуміємо, що настав час змінювати наші традиційні уявлення про картографічний матеріал, який повинен використовувати вчитель на уроці географії, та методи роботи учнів з цим матеріалом.

Вважаємо доцільним наголосити, що через те, що мільйони учнів не завжди відвідувати школи в зв'язку з поширенням COVID-19, викладачі зіштовхуються в небачених масштабах з викликами, пов'язаними з дистанційним навчанням; батьки також витрачають багато часу, щоб допомогти своїм дітям продуктивно навчатись. Дорослі теж хочуть дізнаватися про щось нове та відкривати для себе навколишній світ з дому. Тож використання цієї програми значно полегшить роботу учнів під час віддаленого навчання, і скоро може зовсім витіснити використання звичних атласів під час занять.

3.2 Конспект уроку для учнів 8 класу з теми « Історичні та регіональні особливості зміни адміністративно-територіального устрою України»

Наводимо план-конспект уроку для учнів 8 класу з теми «Історичні та регіональні особливості зміни адміністративно-територіального устрою України»

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ

Клас: 8

Тема: «Історичні та регіональні особливості зміни адміністративно - територіального устрою України».

Мета: ознайомити з історико-географічним оглядом адміністративно-територіального поділу України.

Цілі уроку:дати поняття про адміністративно-територіальний устрій України та українські історичні землі; охарактеризувати й

оцінити сучасний адміністративно-територіальний поділ та його сучасні зміни; розвивати навички роботи з програмою GoogleEarthPro, показувати на карті нові райони Миколаївської області; виховувати акуратність та зосередженість під час роботи з картою, навчити встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, вдосконалити навички учнів самостійно аналізувати матеріал, сприяти формуванню в учнів навичок порівняльного аналізу інформації, умінь робити самостійно висновки, продовжити формувати в учнів інтерес до географії, розвивати логічне мислення, кмітливість, ерудицію; активізувати знання учнів, які вони отримали, вивчаючи попередні теми; навчити застосовувати їх при вирішенні практичних завдань; виховувати вміння працювати в колективі, толерантне ставлення один до одного.

Тип уроку: формування нових знань, умінь, навичок.

Обладнання: засіб для відтворення відео, підручник, зошит, дошка, ноутбук, проектор, програма «GoogleEarthpro», атлас.

Структура уроку:

- I. Перевірка домашнього завдання
- II. Вивчення нового матеріалу
- III. Первинна перевірка засвоєних знань
- IV. Закріплення знань
- V. Рефлексія
- VI. Домашнє завдання

Хід уроку

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Учитель вітається з учнями, розповідає про тему та мету заняття. Дає настанови та інструкції.

Бесіда

- А чи знаєте ви скільки областей в Україні?
- Чи завжди їх було 24? А що ви знаєте про АР Крим та Донецьку та Луганську області у плані адміністративного поділу?

- Скільки районів та ОТГ наразі в Миколаївській області?

Отже, сьогодні на уроці ми докладніше розберемось в усіх цих питаннях, адже щоб стати справжніми господарями своєї Батьківщини, мало її лише любити, а потрібно й добре знати.

I. Перевірка домашнього завдання

Перевірка д/з : «Експрес-тест» по попередньо вивченій темі

II. Вивчення нового матеріалу

Учні переглядають відео

«Кордони України з 7 століття до 2025 року»

<https://www.youtube.com/watch?v=6e1vhPS7vrk&feature=youtu.be>

Дайте відповідь на запитання

Що відбувалось із територією України впродовж століть?

Формування території України?

Робота з картою атласу «Формування території України»

Заповніть таблицю

ік	Зміни у території України.
939	
940	
945	

Баштанський	12	3	2	7	3	2	274
Вознесенський	13	2	5	6	2	7	244
Миколаївський	19	3	4	12	3	4	231
Первомайський	8	1	3	4	1	4	136

III. Первинна перевірка засвоєних знань

Проблемне питання

Проаналізуйте вплив децентралізації на життя громадян України?

IV. Закріплення знань

Практична робота: *Робота з програмою GoogleEarthPro над темою «Результати децентралізації в Україні»*

Учні вчаться створювати географічну карту самостійно. Вчитель ставить перед ними завдання: Створити географічну карту « Райони Миколаївської області» (учні повинні створити карту, зробити позначки нових районів області і вказати на карті їхні адміністративні центри)

V. Рефлексія

Доповніть речення

Було цікаво дізнатися, що ...

мене здивувало ...

Мені захотілося ...

VI. Домашнє завдання

1. Усне підведення підсумків, підрахунок набраних балів за урок.
2. Домашнє завдання : Створити самостійно карту в програмі *GoogleEarthPro*: «Райони ... області». Учень сам обирає область, та вказує на карті всі новоутворені райони цієї області та їхні адміністративні центри.

ВИСНОВКИ

Дослідження особливостей формування територіальних громад внаслідок нового процесу «укрупнення районів» в Миколаївській області дозволило сформулювати такі висновки:

1. Миколаївська область, поділилася на 4 райони: Баштанський (140,5 тис. км²), Вознесенський (182,5 тис. км²), Миколаївський (656,3 тис. км²) та Первомайський (151,8 тис. км²). Як вже було зазначено вище, одним із районів є – Баштанський, з адміністративним центром у місті Баштанка. У районі 60 населених пунктів, де проживає майже 41 тис. Вознесенський район, з адміністративним центром у місті Вознесенськ. Чисельність населення станом на 2021 рік становить трохи більше 32 тис. жителів, Миколаївський район (з адміністративним центром у місті Миколаїв). Вся територія займає майже 1430 кв. км, а чисельність населення сягає 31 тис. осіб. Первомайський район, з адміністративним центром у місті Первомайськ. Територія району займає 1,3 тис. км², що становить майже 5 % території всієї Миколаївської області.

2. Отже, за результатами дослідження було виявлено: загалом в Баштанському районі 12 територіальних громад з них 2 міські Баштанська територіальна громада, 7 - сільських громад, 3 селищних громади. Всі територіальні громади були утворені в 2020 році. Найбільшу кількість сільських рад мають Берзегуватська територіальна громада - 15 рад, а також Казанківська територіальна громада – 14 рад. За площею найбільшою громадою є Берзегуватська громада - 1259 км², Казанківська – 1002 км², а найменшою за площею є Широківська територіальна громада. За кількістю населення найбільшою є Снігурівська територіальна громада - 23 454 тис. осіб, найменшою Володимирська територіальна громада – 3427 осіб.

У Вознесенському районі створено 13 територіальних громад, з них 2 міські Южноукраїнська та Вознесенська територіальні громади, 5 – селищних, 6 – сільських громад. Всі громади утворені в 2020 році, найбільша кількість сільських рад приєднались до Єланецької територіальної громади до неї входить 12 сільських рад, Веселинівська громада - 11 рад. Найменшими за кількістю приєднаних сільських рад є Южноукраїнська ОТГ – 3, Прибузька ОТГ – 3, Олександрівська ОТГ – 3. Найбільша за площею є Єланецька територіальна громада - 1015 км, найменша Южноукраїнська громада - 156,2 км. За кількістю населення найбільшою є Южноукраїнська громада - 42 499 тис. осіб, найменшою за чисельністю є Мостівська територіальна громада – 4508 осіб.

В Миколаївському районі утворено 19 територіальних громади, з них 4 міських - Миколаївська, Новоодеська, Ольшанська, Очаківська територіальні громади, 3 селищних громади - , 12 сільських. Всі територіальні громади утворені в 2020 році, на 2021 рік вони є вже сформовані. Найбільшу кількість рад що, приєднались має Березанська – 10 рад, Шевченківська - 9, Новоодеська територіальна громада - 7. Найменшу кількість рад, що приєднались має Миколаївська ОТГ – 1 сільська рада. Найбільшу площу має Березанська ОТГ – 882 км, а найменшою - Мішково-Погорілівська ОТГ – 174,3 км. За кількістю населення найбільшою громадою в області є Миколаївська територіальна громада - 485 500 тис. осіб, найменшою за кількістю населення є Радсадівська ОТГ – 4172 осіб.

До Первомайського району входить 8 об'єднаних територіальних громад, з них 1 міська, 3 селищних 3 сільських. Всі ОТГ утворені в 2020 році, зокрема за площею найменшою територіальною громадою є Первомайська ОТГ (280,1 км), найбільшою - Кривозерська ОТГ (812,8 км). За кількістю населення найбільшою ОТГ є Первомайська ОТГ там проживає 71 160 тис.

осіб, найменшою є Синюхінобрідська ОТГ - 5845 тис. осіб. За кількістю сільських рад що, входять до кожної новоствореної ОТГ найбільше приєднались до Кривоозерської – 16 сільських рад та Врадіївської - територіальних громад - 12 сільських рад. Найменше приєднались до Мигіївської територіальної громади - 5 сільських рад.

Отже, за кількістю створених громад Первомайський район є найменшим серед всіх новостворених, тому що було створено лише 8 територіальних громад. В той час коли до Миколаївського району входить 19 територіальних громад, Вознесенського району - 13 ОТГ, Баштанського району - 12 ОТГ. Перші місця в рейтингу спроможних ОТГ зайняли: Вознесенська, Первомайська, Баштанська, Галицинівська і Коблевська громади.

3.Сьогодні використання та забезпечення технології для візуалізації різних географічних об'єктів на шкільних заняттях з географії не лише підвищить рівень знань учнів та мотивацію, але і збагатить уявне світобачення та покращить моторику сприйняття інформації в учнів. Вибір тих чи інших прийомів аналізу карт, їх застосування та інтерпретація отриманих результатів, ступінь достовірності цих результатів, обґрунтованість висновків та прогнозів – все це залежить від того, яке місце відводиться картографічному методу в системі інших методів. Дослідження довело, що досить ефективною та легкою для сприйняття учнів на уроках є робота з програмою «Google Earth Pro». За її допомогою, учнів разом вчителем мали змогу наочно продемонструвати та візуалізувати результати децентралізації України та Миколаївщини, створюючи відповідні географічні карти. Сьогодні є можливість використовувати новий тип інтерактивних засобів навчання – інтерактивні карти та картографічні ресурси, що можуть знайти своє достойне місце при навчанні географії у школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи: Монографія / [В. Г. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк та ін.]; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К.: Геопринт, 2009. – 615 с.
2. Арбузинська ОТГ[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://arbuzynskaotg.dosvit.org.ua/>
3. Баштанська Міська Територіальна Громада[Електронний ресурс]. – – Режим доступу: <https://bashtanskaotg.gov.ua/>
4. Баштанська райдержадміністрація. Баштанська районна рада [Електронний ресурс]. – – Режим доступу: <https://bashtanka.mk.gov.ua/ua/home/>
5. Безсмертний Р. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс] / Р. Безсмертний. – – Режим доступу:http://static.rada.gov.ua/osmir/tables/07_2001/TABL0907000V.htm
6. Березанська громада [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://berezanska-gromada.gov.ua/>
7. Березнегуватська громада [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://berezneguvatska-gromada.gov.ua/>
8. Благодатенська об'єднана територіальна громада[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://blagodatnenska-gromada.gov.ua/>
9. Блог вчителя географії Хіщенко Віри Григорівни [Електронний ресурс]. – – Режим доступу: <http://hischenko.blogspot.com/2014/02/google-maps.html>
10. Бузька ОТГ[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buzkagromada.gov.ua/>

11. Використання мережевого геосервісу Google-maps в процесі навчання історії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://historymoippo.blogspot.com/2013/08/google-maps.html>
12. Вознесенська районна державна адміністрація. Вознесенська районна рада [Електронний ресурс]. – <https://voznescensk.mk.gov.ua/ua/1361255317/1389602864/>
13. Воскресенська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voskresenka-gromada.gov.ua/>
14. Галицинівська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://galycynivska.dosvit.org.ua/>
15. Ганущак Ю. Політики думають, що децентралізація – проклятареформа / Ю. Ганущак // аналітичне Інтернет-видання «platfor.ma». – 2015 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.platfor.ma/yuriiiganushchak/>
16. Геопортал адміністративно-територіального устрою України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>
17. Гукалова І.В. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 268 с.
18. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С.Варналія. – К.: НІСД, 2007 – С. 301.
19. Децентралізація: соціально-економічні передумови українського вибору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/269716>
20. Зарубіжний досвід реформи адміністративно-територіального устрою // Географія в Київському національному

університеті імені Тараса Шевченка: 85 років - досягнення та перспективи(GTSNU): матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 85-річчю географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ, 30-31 березня 2018 р. / гол. ред. колегії Я.Б. Олійник). – К.: Прінт-Сервіс, 2018. – С. 124 – 127.

21. Змінилася п'ятірка областей – лідерів з формування спроможних громад: дані моніторингу Мінрегіону[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/10623>

22. Кавунець А.В. Особливості об'єднання територіальних громад в Україні (регіональний аспект) / [Електронний ресурс] / А.В. Кавунець, В.В.Дорох // – Режим доступу: <http://cehrin.org.ua/chringo/wpcontent/uploads/2015/11/Особливості-обєднаннятериторіальних-громад-вУкраїні.Кавунець-А.-та-Дорох-В..pdf>

23. Казанківська об'єднана територіальна громада[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://kazanka-gromada.gov.ua/>

24. Коблівська об'єднана територіальна громада[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://koblivska-gromada.gov.ua/>

25. Куцурубська громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://kucurubaska-gromada.gov.ua/centnadannyaadministrativnih-poslug-11-10-21-30-03-2020/>

26. Мальчикова Д.С. Суспільно-географічний аналіз функцій сільської місцевості / Д.С. Мальчикова // Часопис соціально-економічної географії – 2009. – Вип. 6 (1). – С.49-54.

27. Мальчикова Д. С. Практика децентралізації в Херсонській області: Територіальні ресурси громад і проблеми землеустрою / Д. С. Мальчикова, І. С. Белая // Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. – 2020. – Том 25. - № 1 (36). – С. 110-125

28. Миколаївський район Миколаївщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.mykrada.mk.ua/>
29. Мостівська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://mostivska.dosvit.org.ua/>
30. Нечаянська ОТГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nechayanska-gromada.gov.ua/vikonavchij-komitet-16-02-24-20-09-2017/>
31. Нові райони: карти [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://decentralization.gov.ua/news/12639>
32. Нові громади Електронний ресурс – Режим доступу https://decentralization.gov.ua/newgromada?area_id=14®ion_id=1369&otg_type_id=&year=&sort_by_square=&sort_by_population=&sort_by_count=
33. Олійник Я.Б, Остапенко П.О. Формування спроможних територіальних громад в Україні: переваги, ризики, загрози / Я.Б. Олійник, П.О. Остапенко // Український географічний журнал. – 2016. - № 4. – С. 37 –
34. Ольшанська ОТГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://olshanske-rada.gov.ua/deputatskij-korpus-16-27-16-07-06-2016/>
35. Особливості сільського розселення в контексті децентралізації (на прикладі Херсонської області) // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. – Херсон, 2019. – Випуск №10. – С. 48 – 55.
36. Особливості процесу формування територіальних громад в Україні // Регіон-2017: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19-20 вересня 2017 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2017. – С. 114 – 116.

37. Остроух В.І. Інтерактивні карти для вивчення географії в школі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrmap.com.ua/articles/interaktivnaya>
38. Очаківська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://gromada.info/gromada/ochakiv/>
39. Пальчик В. Реформування районного рівня як необхідна умова децентралізації влади. 2019. № 5. С. 44–52.
40. Первомайський район [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.mk-oblrada.gov.ua/pervomayskyu-rayon-683cms.htm>
41. ПЛАН ЗАХОДІВ з реалізації у 2021 – 2023 роках Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.mk-oblrada.gov.ua/UserFiles/decree/16143389526038db88a0a43.pdf>
42. Постанова Верховної Ради про Проект Закону України про адміністративно - територіальний устрій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/453/97-%D0%B2%D1%80>
43. Прибужнівська громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://prybuzhanivska-gromada.gov.ua/>
44. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>.
45. Радсадівська громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://radsadivska-gromada.gov.ua/deputati-silskoi-radi-1524139282/>
46. Реформування адміністративно-територіального устрою субрегіонального рівня (районів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://decentralization.gov.ua/new-rayons>

47. Снігурівська об'єднана територіальна громада[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://snigurivska-gromada.gov.ua/>
48. СТРАТЕГІЯ розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://www.minregion.gov.ua/wpcontent/uploads/2021/02/strategiya-rozvytku-mykolayivskoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku.pdf>
49. Топчієв О. Г. Методологічні засади географії: підручник / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 366 с.
50. Топчієв О. Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.
51. Три роки децентралізації. Чим живе Миколаївська область?[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.informer.od.ua/page2594484.html>
52. «Укрупнення» районів: розвінчуємо міфи<https://ldn.org.ua/consultations/ukrupnennia-rayoniv-rozvinchuiemomify/>
53. Широківська ОТГ[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://shyroke.org.ua/page/96/>
51. Шмагель О.В. «Просторові особливості реформування адміністративно – територіального устрою Миколаївської області»/[Географічна наука та освіта: перспективи й інновації : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Переяслав, 20-21 трав. 2021 р. / [редкол.: Коцур В. П., Руденко Л. Г., Маруняк Є. О. та ін.]. – Переяслав (Київ. обл.), 2021. – 195 с
52. Що у розвитку громад і територій відбулося за 2019 рік – дані моніторингу децентралізації[Електронний ресурс]. – Режим доступу<https://decentralization.gov.ua/news/12055>

53. Южноукраїнська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/newgromada/4307>

54. «Які були Кордони України з 7 століття до 2025 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6e1vhPS7vrk&feature=youtu.be>

55. Як сформувано Перспективний план розвитку Миколаївської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bashtanskaotg.gov.ua/news/sformuvali-perspektivni-plan-rozvitku-mikolaiivskoi-oblasti>

56. Якуніна О. Децентралізація: що буде далі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://project198026.tilda.ws/page1302360.html>

57. Google Планета Земля или урок географии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.infokart.ru/google-planeta-zemlya-ili-urok-geografii/>

58. GoogleEarthPro [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/earth/>